

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECC

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7363,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Hoover ali Roosevelt

Ker se bodo delegati posameznih držav USA, ki imajo izvoliti predsednika, zbrali že danes en mesec, zato postaja volilna agitacija obeh strank, vladajoče republikanske stranke Hooverja in opozicijske demokratske stranke, ki ji načeljuje Roosevelt, vedno bolj intenzivna. V nasprotju z mnenjem, ki je prevladovalo do sedaj in ki je smatralo izvolitev kandidata demokratske stranke Roosevelta za gotovo stvar, se začnajo sedaj zopet okrepiti šanse za republikansko stranko, oziroma za Hooverja. Treba pa je reči, da se danes absolutno ne more niti s približno verjetnostjo predvideti, da-li bo zmagal Roosevelt ali Hoover in vsa prerokovanja, ki so jih v sedanjem trenutku polni ameriški listi, so vseskozi problematičnega značaja.

Znano je, da volivci vseh federalnih držav izvolijo 531 delegatov, ki potem izvolijo predsednika. Izvoljen je tisti, ki dobi 266 delegatskih glasov. Tako zveni volilni aritmetični račun, da bo Roosevelt sigurno dobil 113 glasov, katere mu bo dalo deset držav juga, in z veliko verjetnostjo še 48 glasov držav Tennessee, Kentucky, Missouri in Oklahoma. Za Hooverja pa so gotovi glasovi vzhodnih držav, ki so trdnjava republikancev in ki dajo republikanskemu kandidatu vedno 143 glasov. Ostane še 17 držav, ki imajo 111 glasov, to so države ob dolini Mississippija. Če računamo, da bo od teh glasov dobil Roosevelt 56, Hoover pa 55, in da bo Hoover dobil razen tega še 19 glasov države Michigan, potem dobimo za vsakega 217 sigurnih glasov. Ostanejo pa še države Ohio, Indiana, Illinois, Wisconsin, Virginia in Maryland, kjer se bo vršila odločilna bitka in o katerih danes absolutno ni mogoče reči, ali se bodo odločile za Hooverja ali za Roosevelta.

Proti Hooverju sta posebno ogromna brezposelnost, nezamajšen deficit ameriškega proračuna in dosledno padanje gospodarske prosperitete, kar se seveda vse pripisuje na rovaš vladajoči stranki, katero Hoover zastopa. Toda čim bolj rastejo zaradi tega šanse za Roosevelta, tem bolj po nekem znanem psihološkem zakonu raste med državani, ki so mu naklonjeni, tudi strah, da bi bil v resnici izvoljen! Tega se namreč v Ameriki ljudje precej boje, ker jim je še ostala dobro v spominu uprava obeh demokratskih kandidatov Clevelanda in Wilsona, katere se je bila proslula po svoji ogromni korupciji. Največji trumfi, ki ga ima v rokah Roosevelt, je njegova namera, da bo takoj odpravil prohibicijo. Baš zato pa bodo Hooverja volili kompaktno vsi pristaši prohibicije, četudi ne bi odobrvali njegove politike; teh pa je še vedno jako veliko in njihov odpor proti odpravi prohibicije je tem večji, ker je glavni agitator Roosevelta, znani Smith, ki najbolj dela na odpravi tega zakona, odločen, da bo v tej stvari računati s fanatičnim odporom puritancev.

Je pa za Hooverja zelo neugoden moment ta, da bo letos kandidat socialne demokracije Norman Thomas zbral veliko več glasov nego pri zadnjih volitvah leta 1928. Vsi listi so edini v tem, da bo kandidatna zastopnica tretje stranke 18. novembra igrala jako važno vlogo. »Literary Digest« prerokuje, da bo Norman Thomas dobil tri milijone glasov ter da bo največ glasov vzel republikanskega kandidata. Socialisti razvijajo to pot jako živahno agitatorično delavnost ter imajo velike uspehe, tako da ne manjka resnih ljudi, ki napovedujejo, da bodo Združene države severne Amerike, ki so najmanj socialistična država na vsem svetu, v desetih do dvajsetih letih postale rdeče. Seveda socialni demokrati ne bodo veliko uprimečili ne politične ne gospodarske strukture USA, kajti, če je po vsej Evropi socialna demokracija lojalna podpornica kapitalistične buržoazije, je v Ameriki gotovo najlojalnejša. Posebno velja to za Normana Thomasa, ki uživa v vseh krogih velik ugled zaradi svoje kulture in koncilantnosti in katerega se plutokracija ne boji, ker je čisto res, kar komunisti, ki Thomasa peklensko sovražijo, pravijo, da se namreč od njega ni privatna lastnina niti banke nimajo ničesar bati. Razume se, da imajo socialisti veliko šans zaradi katastrofalnega socialnega položaja, vendar je njihova zmaga, se razume, popolnoma izključena, pač pa utegnejo v borbi med Hooverjem in Rooseveltom odločilno vplivati.

Toda Hoover misli, da se sme zanašati na črno-kožno prebivalstvo, katerega je v USA nad deset milijonov. Črnci, ki so v letu 1928 v resnici odločili za Hooverja, in sicer zato, ker črni v južnih državah, koder živi največ črno-kožnega plemena in kjer bekožno prebivalstvo pripada demokratični stranki, dosledno glasujejo vedno nasprotno kakor belo plemo. Vprašanje je pa, če je toplota račun pravičen. Leta 1928 so namreč južne države, ki so vedno volile za demokrate, oddale večino republikancu Hooverju iz sovraštva do tedanjega demokratičnega kandidata, katoličana Smitha. Hoover, ki hoče tudi toplot ohraniti sebi večino juga, favorizira zato belo plemo, to se pravi, se ne polegaje za črnce, ki so itak vedno v inferiornem položaju, in zato je jako lahko mogoče, da bodo črnci »opot volili proti njemu«.

Kakor vidimo, so vsi ti računi zelo nezanesljivi. Jako važen činitelj v volilni borbi bo upanje, kdo izmed obeh kandidatov bi utegnil največ do- prineeti k razorožitvi Evrope, k stabilizaciji njenih notranjih razmer, k sporazumnemu sodelovanju med USA in starim kontinentom. Čeprav ne smemo zanikati, da ne bi Združenih držav severne Amerike vodili pri tem idealni razlogi, ki imajo slejkoprej močne korenine v demokratičnih in pacifi- stičnih tradicijah Jurija Washingtona, pa igrajo vendarle v računih Američanov glavno vlogo realni momenti, to je predvsem prepričanje, da bodo evropske velesile zmogljive odplačevati USA svoje ogromne vojne dolgeve in v slučaju, če likvidirajo

Nemški: Ne!

„Mala“ razorožitvena konferenca padla v vodo

London, 14. oktobra. tg. Dočim je italijanska vlada na vprašanje iz Londona, če velja povabilo za konferenco štirih, tudi če bi se konference ne vršila v Londonu, temveč v Ženevi, odgovorila z brezpogojnim: da, je bil odgovor Nemčije negativen. Ta odklonilni odgovor Nemčije je bil pač vzrok, da je nastal dvom, ali se bo predkonferenca še vršila, in da so se tudi današnji razgovori na Downing Streetu zakasneli za 1 uro. Ob 13.30 londonskega časa je bil izdan komuniké, ki je deloma že zastarel. Komuniké govori še o tem, da so prosili ita- lijansko in nemško vlado, da pristane na to, da bi se konferenca vršila v Ženevi.

Odklonilni odgovor je povzročil v Londonu precejšnjo nevoljo, ker se smatra kraj konference kot postranski detalj, radi katerega se konferenca sama ne sme razbiti, ker je njena nujnost za vso Evropo vsem jasna. Komunike ne govori nič o govorcih, da bi poleg štirih državah Anglije, Nemčije, Francije in Ita- lije, ki so bile prvotno določene, pristopile še druge države.

V krogih časnikarjev so tu v Londonu pa tudi v Ženevi govorili o tem, da se bo udeležba na konferenci razširila tudi na zastopnike Polj-

ske, Jugoslavije in Belgije. Komuniké naglašja razen tega, da nameravana predkonferenca ne sme stopiti namesto prave razorožitvene konference, temveč nasprotno, da naj razorožitveni konferenci, katere deluje v okvirju Zveze narodov, omogoči obnoviti svoje delo.

Herriot zadovoljen

London, 14. oktobra. AA. Predsednik fran- coske vlade Herriot je dal zastopnikom britan- skih listov tole izjavo:

Brez vsakega truda sem se mogel popo- lnomu sporazumu s svojimi angleškimi prija- telji. Francija je pristala na to, da se udeleži konference štirih skupno z Italijo, Nemčijo in zastopniki Velike Britanije. Dogovorili smo se, naj se ta sestanek vrši v Ženevi in v okvirju Društva narodov; sestanek naj bi bil prelimi- narnega značaja.

Toda na žalost je samo Italija sprejela po- vabilo, ki ga je sredič brzojavil zunanji mini- ster Simon v Rim in Berlin, Nemčija pa je ude- ležbo odklonila. Naj bo že tako ali tako, vesel sem, da lahko rečem, da se z vami, Angleži, da govoriti brez trenja s te ali one strani.

Poljski protest

Bukarešt, 14. oktobra. tg. Romunska vlada je sprejela danes senzacionalno informacijo iz Varšave, da se je poljska vlada s posebno vlogo pritožila v Franciji, ker ni bila povabljen na londonski razgovor o razorožitvi in da grozi, da bo izstopila iz Zveze narodov. Pričakovati je ohladitve v francosko-poljskih odnosih, ker Poljska ne bo povabljen na takozvano malo razorožitveno konferenco.

Odmevi iz Berlina

Berlin, 14. oktobra. AA. Prve podrobnosti o nemški odklonitvi na angleški predlog do- kazujejo, da Nemčija neče odnehati. Nemčija zato neče iti v Ženevo, ker se boji, da ne bi tako po ovinkih prišla spet na razorožitveno konfe- renco. V katero drugo mesto pa tudi neče iti vse dotlej, dokler se ji ne zagotovi, da pride na dnevni red njena enakopravnost v celoti. Nemčija torej nima namena udeležiti se prej razorožitvene konference, dokler nima v rokah priznanja svoje enakopravnosti.

Francija se spravlja z Rusijo

Paris, 14. okt. tg. Račikalna »Republique« po- roča, da se bodo takoj potem, ko se sklene fran- cosko-ruska pogodba o nenapadanju, ki je odvisna samo še od zaključka pogajanj v istem predmetu med Rusijo in Romunijo, začela trgovinska poga- janja z Rusijo. Pri tem pa se mora rešiti tudi vpra- šanje ruskih dolgov. List navaja, da bo vprašanje dolgov svezano s trgovinsko pogodbo. Kontrola o zunanje-trgovinskih odnosih med Francijo in Ru- sijo se bo prenesla na posebne urade, katerim se

bodo marala oddati vsa plačila francoskih uvoznikov ruskega blaga. Iz teh dohodkov se bo po od- bitku upravnih stroškov lastnikom ruskih posojil plačal kupon s 4 odstotnimi obrestmi. Stara ruska posojila se bodo zamenjala v nov enotni certifikat s 4 odstotnim kuponom, ki se bodo amortizirali s vsakoletnim žrebanjem. Francija se interesira za ruski uvoz kože, jute, kaviarja, posušene zelenjave, lanenega olja in lesa, ter za izvoz tekstilij, strojev in kovinskih predmetov v Rusijo.

Križem po Balkanu

Vstaja na Bolgarskem

Atene, 14. oktobra. AA. Tu krožijo vesti, ki pa jih dozdaž še niso mogli potrditi, da je na južnem Bolgarskem izbruhnila vstaja. Vstaško gibanje je zlasti razvito v nevrokopskih okra- jih ob bolgarsko-grški meji. Nezadovoljni bol- garski oficirji so premagali obmejne straže in se udali grški vojski.

Sofija, 14. okt. tg. Vesti, ki so se širile najprej iz Aten, potem pa tudi iz Beograda, da so v južni Bolgariji izbruhnili nemiri in prišli begunci čez mejo, so popolnoma izmišljene. V Bolgariji vlada mir.

Romunija na križišču

Bukarešt, 14. okt. I. Novi romunski zunanji mi- nister Titulescu je pončel dospel v Budimpešto in je po kratkem prestanku nadaljeval svojo pot v Ro- munijo. Titulescu ne bo takoj odpotoval v Bukarešt, temveč se bo ustavil v Sinaji, kamor je dospel zve- čer ob 5. V teku popoldneva so odpotovali v Sinajo tudi najuglednejši člani romunske vlade s predse- dnikom Vajdo Voevodom na čelu. Istotako se je od- peljal v Sinajo šef narodne zaraniščne stranke Maniu. Takoj po prihodu Titulescu bo v Sinaji ve- lika politična konferenca, na kateri bodo državni- ki proučili vse politične probleme. Takoj po konfe- renci bo Titulescu prosil za avdienco pri kralju. Celokupna romunska politična javnost z največjim zanimanjem in nestrpnostjo pričakuje rezultat konfe- rence v Sinaji, na kateri se bo vsaj nekoliko razčistil sedanj zamotani politični položaj in bo napravljen konec stanju, ki je že več tednov paraliziralo celo- kupno romunsko politično življenje.

Zaimis grozi

Atene, 14. okt. I. Vsa Grčija stoji pred težkimi notranje političnimi dogodki. Znano je, da je pred- sednik grške republike Zaimis pred nekaj dnevi poslal pismo šefom vseh političnih strank, razen komunistični, s katerim jih poziva, da omogočijo se- stavo vlade narodne koncentracije. G. Zaimis na- dalje predlaga v svojem pismu, da bi narodna kon- centracijska vlada ostala na svojem mestu vsaj osem mesecev. Poziv predsednika grške republike pa ni

svoje medsebojne politične spore, ki se vlečejo od leta 1918. Toda kdo more reči, kdo bo bolj uspešno posredoval, da se ta pereča vprašanja Evrope rešijo, ali Hoover ali Roosevelt? V zunanje-političnem oziru ni v bistvu nobene razlike med enim in drugim kandidatom, med republikansko in demo- kratsko stranko.

Zato utegnejo imeti najbolj prav tisti, ki v tej volilni borbi, koje izid bo imel brezdvomno velik vpliv tudi na Evropo, vidijo odločilni moment v vprašanju, ali se bo ameriški volivec izrekel za visokocarinsko politiko Hooverja ali za načelo de- mokratskega kandidata Roosevelta, da se visoke zaščitne carine odpravijo, oziroma znižajo, kar bi zelo olajšalo položaj ameriškega poljedelca, ki pla- čuje stroške po visokih carinah zaščitene proso- rite ameriške veleindustrije. V tem oziru pa go- vorijo vse šanse za Roosevelta.

Beli zobje: Chlorodont

Komunisti napadli procesijo z Najsvetejšim

Granada, 14. okt. AA. V občinah Cogollos in Delavega so bili večeraj komunistični izgredi. Ko- munisti so najprej opljuvali katoliško procesijo, v kateri so nosili Najsvetejše. Nato pa so pričeli stre- ljati na vernike. Nastala je strahovita panika. Iz množice so nato pričeli streljati nazaj na komuni- ste. Več oseb je bilo ubitih, mnogo pa ranjenih. Šele po hudi borbi so občinski stražniki pregnali komuniste in vzpostavili red.

Seja vlade

Belgrad, 14. okt. AA. Nocoj od 17 do 19.15 je bila seja ministrskega sveta. Predsedoval ji je g. dr. Milan Sršić, predsednik ministrskega sveta.

Seja senata

Belgrad, 14. okt. AA. Seja senata je sklicana za ponedeljek 17. t. m. ob 18. Na dnevnem redu je določitev dnevnega reda.

Tudi Avstrija hoče vojsko

Dunaj, 14. okt. tg. Krščansko socialna kmetjska zveza je postavila na dnevni red velikega shoda, ki bo koncem novembra na Dunaju, tudi zahtevo, da se obnovi stara vojska. Kakor poroča »Neuig- keits Weltblatt« ne zahteva kmetjska zveza, da bi se morda obnovila stara avstrijska vojna ustava, pač pa milični sistem po vzoru Švice. Poslanik Pflügel je dobil v Ženevi naročilo avstrijske vlade, da pri državah, ki so podpisale senžermensko po- godbo, sondira v tem smislu. Radi nemške zahteve po enakopravnosti se je sprožilo zopet tudi vpraša- nje oborožitve in je prišla vest iz Pariza, da v francoskem zunanjem ministrstvu pripravljajo po- gajanja z Avstrijo, Madžarsko in Bolgarijo radi nje- hove brambene ustave. Navedeni list trdi dalje, da je avstrijska politika v tem trenutku usmerjena na to, da na eni strani podpira nemško zahtevo po enakopravnosti, kolikor se ne nanaša na njeno po- novno oborožitev, na drugi strani pa hoče uveljaviti tudi zase zahtevo po enakopravnosti, ki vsebuje ob- enem tudi možnost avtonomne izpremembe braub- nega sistema, ne da bi bilo obenem treba misliti na ponovno oborožitev.

Dobri nasveti za srednjo Evropo

Zveze narodov očelovsko opominja nekatere države, ki ne gospodarijo dobro

Zeneva, 14. okt. J. Svet Zveze narodov je da- nes obravnaval poročilo finančnega odbora o polo- žaju v Bolgariji, Grčiji, Avstriji, Madžarski in Ro- muniji. Glede Avstrije pravi poročilo, da se je po- ložaj v mnogem izboljšal v primeru z zadnjim le- tom, ker se pričakuje, da bo dve in pol milijardni deficit, ki ga je Avstrija beležila (od tega 100 mi- lijonov Din za železnice), znatno zmanjšan. Toda Svet Zveze narodov strogo zabičuje avstrijski vladi, da poštno plačuje obresti za svoja posojila. Glede Bolgarije pravi poročilo, da je položaj še vedno zelo resen in da bo radikalna reforma finančnega gospodarstva neizbežna. O Madžarski piše poročilo, da se položaj prav nič ni spremenil, toda madžarska vlada se opozarja, da ni pravilno, če hoče samo ne- katere kmetijske upnike protežirati. Nadalje naj se vendar enkrat preneha z obremenjevanjem nekate- rih državnih podjetij (tistih, katere je madžarska vlada zastavila za svoja inozemska posojila). Glede napredovanja Grčije je poročilo zadovoljno, pred- vsem, ker Grčija plačuje upnikom, kar jim gre na obrestih. Najbolj nezadovoljno je pa poročilo z

Romunijo. Tam se nahajajo že strokovnjaki Zveze narodov, ki dajejo romunski vladi potrebne nasve- te, toda izgleda, da jih romunska vlada neče spre- jeti. Vsi zastopniki interesiranih držav so vzeli po- ročilo na znanje ter obvestili Zvezo narodov, da bodo na vsak način vpoštevali njene dobrohotne nasvete.

Španska „kulturna“ politika

Madrid, 14. okt. Z. Vlada bo v osmih dneh pred- ložila narodni skupščini zakonski načrt o delova- nju duhovništva v Španiji. Premoženje verskih društev postane državna last in se prepusti ver- skim društvom le v uživanje. V roku enega leta morajo vsa verska društva likvidirati vse svoje u- govorne in kmetijske posele. Verskim društvom je dovoljeno le delovanje v seminarjih. Na vseh dru- gih poljih jim je udeleževanje prepovedano. Upra- vitelj in dve tretjini članov verskih društev mo- rajo biti Španci. Vsa imenovanja duhovnikov se morajo predhodno predložiti vladi v odobritev.

Češkoslovaška kriza

Razkol vladne koalicije — Komunizem se širi med uradništvom Proti znižanju uradniških plač

Pragu, 14. okt. J. Politični sprejem pri predsedniku republike, ki se nahaja na svojem gradu Lany, trajajo neprestano dalje. Danes popoldne je bil sprejet predsednik vlade Udržal in vsak čas se pričakuje prihod njegovega namestnika Bechyneja, katerega je istotako Masaryk pozval na razgovor.

V Lany so prispele tudi šefi strank, ki sestavljajo vladno koalicijo, da se razgovorijo z Masarykom o krizi, ki je nenadoma izbruhnila. Kako je prišlo do krize? Enostavno na ta način, da je finančni minister dr. Trapl pri pregledovanju državnih dohodkov in izdatkov opazil nevarno padanje dohodkov. Obetal se mu je končni deficitni obračun. Ko je ugibal o raznih načinih štednje, se je odločil, kakor tukaj pravijo, za najenostavnejšo, namreč, da seže po uradniških plačah. Odločil se je, da zniža za 12% uradniške plače od 1. novembra dalje, pa bo proračun zopet uravnotežen. Ta zakonski načrt, na katerega so pristale vse stranke vladne koalicije brez izjeme, pa je zadel ne samo pri uradništvu, ampak v celokupnem javnem mnenju na velikan-sko ogorčenje in na skupen odpor. Državno uradništvo je imelo velikanse shode, na katerih pa niso pustili do besede niti predstavnikom vlade niti poslancem vladne koalicije ter so rajši poslušali ognjevitve komunistične govore. Načrt finančnega ministra je torej povzročil močan sunk proti levi.

med narodom. Nekaj časa so se poskušali vplivati na uradništvo z različnimi patriotičnimi apeli, češ, da je državni uslužbenec v prvi vrsti poklican, da kakor vojak v vojni brani svojo čestitavo in da za njen blagor doprinese tudi določene žrtve. Ta argumentacija ni zalegla nič in uradništva niso mogli pomiriti.

Sejaj so koalicijske stranke iz strahu pred ogorčenjem volivcev, ki so začeli nihati na levo, sklenile, da začnejo z dvolično vlogo, namreč da v svojem strankarskem tisku začnejo napadati načrt finančnega ministra in odločno zagovarjati interese uradništva. Tako smo dobili ta čuden položaj, da je vlada soglasno pristala na načrt, katerega pa vladne stranke v svojem tisku odločno odklanjajo. Tudi poslanci vladnih strank se ne bodo mogli zagovarjati pred volivci, ako zakonski načrt uzakoni-jo. Tako je izbruhnila kriza in vladna koalicija je na tem, da se razdre. Predsednik vlade se je nekaj časa pogajal s posameznimi strankami koalicije, toda do rezultatov ni moglo priti, ker spor ni toliko med strankami, kakor zunan med narodom, ki noče slišati o znižanju uradniških plač. Ker je pa finančni minister ultimativno zahteval, da se njegov načrt uzakoni s prvim novembrom, je jasno, da bo v negativnem slučaju moral odstopiti in morebiti pogniti za seboj še druge ministre. Če bi se pa za-

kon kljub temu sprejel, potem morajo odstopiti iz koalicije že drugi ministri, katerih stranke se nadeajo skregati z uradništvom in z narodom, ki z uradniki simpatizira.

Medtem ko koalicijske stranke na zunan strupeno napadajo načrt finančnega ministra, se pa na tihem vršijo pogajanja, kako bi se našel najcenejši izhod in če bi na primer ne kazalo, da bi se odgovornost za izenačenje proračuna, torej za znižanje uradniških plač, ne prevrgla na rame kakšne uradniške vlade same. Vendar se tudi ta sicer genialna pot ne zdi dosti varna, kajti tudi uradniška vlada bi morala pred parlament, pred parlament, ki stoji pod pritiskom narodne nejevolje.

Danasnja avdiencia Udržala pri Masaryku ni v nobenem pogledu razčistila položaja. Finančni minister vztraja pri svojih zahtevah. Protestni val gre naprej po vsej državi. Demisijska vlada, delna demisijska posameznih ministrov, nove volive, diktatura, to so besede, ki se danes kar križajo po sicer tako trezni češkoslovaški prestolnici. Dr. Beneš pa, ki je tako velik v mednarodnih kompromisnih iznajdbah, je daleč od Prage, v Parizu. Sicer pa pravijo, da bi v notranji politiki njegov genij ne mogel najti kompromisa, ki bi rešil sedanjo koalicijo za daljšo dobo.

Anglo-irska pogajanja

Gre za milijardo dinarjev letno

London, 14. okt. AA. Danes dopoldne so se nadaljevala pogajanja med Irsko in Anglijo. Ob 10 dopoldne je prisel v ministrstvo za dominijone predsednik irske vlade De Valera v spremstvu finančnega ministra MacEnteeja, pravosodnega ministra Geogheghana, državnega pravdnika Maguireja in visokega irskega komisarja v Londonu Dunantya. Irske delegate so pozdravili ministri za dominijone Thomas, državni blagajnik Chamberlain, zunanji minister sir John Simon in ministri vojske Hailsham. Pogajanja se nadaljujejo na podlagi dogovora, ki ga je sklenil De Valera za svojega zad-

nega bivanja v Londonu pred 14 dnevi. Na dnevnem redu sedanjih pogajanj ne bodo samo vprašanja o agrarnih anuitetah, ki jih Irsko dolguje Angliji, marveč bodo tudi druga finančna vprašanja, med temi tudi vsote, ki jih je Irsko dolžna plačala Angliji iz drugih naslovov. Gre za letne vsote v skupnem znesku pet milijonov funtov Sterlingov. Od tega zneska odpade na agrarne anuitete 2,9 milijona. Pogajanja pa se bodo vodila tudi o drugih pravnih in civilnih vprašanjih, kakor na pr. o pokojninah itd.

Vrata so zopet odprta

Se obstoja disciplina v fašistični stranki

Rim, 14. okt. »Popolo d'Italia«, osrednji organ fašistične stranke, ki ima vsaj po imenu še vedno za ravnatelja svojega ustanovitelja Benita Mussolinija, je priobčil nova pravila fašistične stranke. Pravila pridejo se pred veliki fašistični svet, katerega zasedanje se prične 5. novembra. Nekatere določbe ni, da bo fašistični svet odobril pravila, kakor jih je priobčil »Popolo d'Italia«.

Glavni pravce je izvirnim spremembam pravil dala novo Mussolinijevo geslo: »Treba se je približati ljudstvu (Andare verso il popolo). Mussolini očividno želi, da bi se stranka približala ljudstvu, zato je tudi zopet dovolil sprejemanje novih članov v fašistično stranko. Tudi fašistični režim rabi novih sil in zato so se zopet odprla vrata v stranko. Zadaetini so v tej zvezi členi glede nastavljanja fašističnih funkcionarjev. Odpravljena

je namreč dosedanja določba, da more postati fašistični funkcionar samo tisti, ki je že najmanj pet let član fašistične stranke.

Ker pričakujejo velik naval v stranko in da bi se vezi med osrednjim vodstvom in pokrajinskiimi organizacijami preveč ne zrahljale, uvajajo nova pravila še hujši centralizem glede upravljanja stranke same. Disciplina v pokrajinskih organizacijah, ki se odsej ne bodo imenovala samo »federacije«, temveč »federacije bojnih faševcev (Federazione dei fasci di combattimento)«, bo še hujša. Na novo se osnujejo ženski fašji, ki bodo poleg moških posebej priključeni federaciji.

V pravilih je poudarjeno, da vse fašistične organizacije vršijo svoje delo pod višjim vodstvom daceja, t. j. Mussolinija.

Madjari in Slovenci

„Narod madjarški, ti sam imenuješ se viteški narod!“

V slovenskem slovu je krèpko obsodil odnos Madžarov do Slovanov Stritar s svojo IX. dunajsko elegijo ki se začneja: »Narod madjarški! ti sam imenuješ se viteški narod!«. G. Stale pa nam je nedavno v tem listu izborni pokazal promejejsko borbo madžarskega naroda za svoje likarovske sanje. V zadnjih letih so se Madžari nekoliko stregli vsaj v tem oziru, da vzporedno svojim imperialističnim težnjam iščejo stvarnih stikov s slovenskimi narodi. Javni manifest tega gibanja za sporazum s Slovani je bil roman Szabója: Na pomoč! V zadnjem času se čujejo taki glasovi vedno čedše. Tako je n. pr. v parlamentu pri debati o proročnem proročnem poslanec T. Eckhardt izjavil, da »madžarska mladina ni poučena o tem, da so na svetu tudi Slovaki, Romuni in Hrvatje in predlagal, naj se v šolah uvede pouk jezikov sosednjih narodov brez ozira na to, ali so prijateljski ali sovražni. Taki nazori vladajo v državi, kjer živi med 8 milijoni prebivalstva 1200.000 drugojezičnih manjšin, med temi 400.000 Slovakov in Rusinov. In te manjšine nimajo niti šol, niti tiska ali društev. Univ. prof. Bajza, ki mnogo piše o hrvaško-madžarskih odnosih ter o jugoslovanski eplo, je opozarjal nedavno v peštanskem dnevniku »Nemzeti Ujsag«: »Bilo bi zelo potrebno, da bi se Madžari več bavili z vprašanji sosednjih narodov. Izključna zapadna orientacija Madžarov ni v skladu z rasističnim slanjem Madžarske. Madžari bi morali dobro vedeti, kaj objavljajo sosednji narodi, morali bi se učiti njih jezika. Zato pa je med madžarsko mladino malo zanimanja za sosedne narode in niti oni, ki se bavijo s temi vprašanji, se ne nauče jezikov sosednjih narodov; zato segajo po podatkih iz druge roke in njih spoznanje ima dvomljivo vrednost. Slično je pisal skrajno nacionalni list »Magyarország«, da madžarski vodilni krogi niti po trilateralni katastrofi ne uvažujejo pomena narodnostnih in manjšinskih vprašanj, kakor tudi nujnost študija teh vprašanj. Daje piše, da Madžari sicer pošiljajo svoje štipendiste v velika mesta, nobenega pa ne v Prago, Varšavo, Krakov, Zagreb, Belgrad, Bukarešt in Sofijo, in imenuje to megalomaniščno kulturno politiko, ki prezira življenjske pogoje naroda!

Taki kritiki se pridružujejo tudi izjave madžarskih znanstvenikov. Zgodovinar povojne Madžarske Julius Szeklie trdi, da je madžarska znanost, zlasti zgodovina, omejena na domače zadeve in ne pozna srednjeevropskega in vzhodnega, slovenskega kroga. Mnogo čeških, južnoslovanskih in romunskih zgodovinarjev — nadaljuje Szeklie — zna madžarski jezik in se more samostojno posluževati madžarske literature. Opozarja, da se propaganda teh narodov na zapadu vedno bolj poslužuje izsledkov svojih zgodovinarjev, s čimer se ruši madžarsko zgodovinsko, kulturno slovenskih narodov je madžarskim znanstvenikom manj znana

kakor kitajska ali japonska in dokler se to ne izboljša, se madžarska znanost ne bo mogla braniti. Tudi on ugotavlja neznanje slovenskih jezikov med madžarskimi filologi in zahteva zboljšanja v tem oziru ter priporoča študij v Pragi in v Jugoslaviji.

Slovak po rodu, jezikoslovec S. Knieža opozarja in ugotavlja, v svojih študijah o razmerju med Slovani in Madžari, da vlada med Madžari indolentna glede študija slovenskih problemov, zlasti odkar so izgubili slovenske dele bivše države. Posebej dokazuje, koliko so doprineeli k študiju madžarske zgodovine Čehi po prevratu. Tudi k madžarski pravni zgodovini so Čehi bogato prispevali, kar ugotavlja tudi Fr. Eckhardt. Enake razmere vladajo na področju etnografije, antropologije, lingvistike in literarne zgodovine.

Nekatere mladinske organizacije na Madžarskem žele že nekaj let, naj bi se na srednjih šolah uvedel pouk slovenskih jezikov ter stolice na univerzah. Toda taki dobromisleči glasovi ne najdejo odmeva v Budimpešti, dokler pišejo o slovenskih reših služabniki madžarske politične propagande. Tako dobiva javnost le enostranske informacije o Slovanih. Mimo člankov v leksikonih je edina knjiga »Slovania«, ki jo je pisal dr. A. Bonkáló, še iz vojne dobe in kajpak čisto politično pobavna. Nekaj vrstic smo bili tudi Slovenci deležni, toda prav hemlo! Saj je Bonkáló v tem spisu zastopal celo zahtevo — da se morajo Slovani asimilirati Madžarom!

Po vojni je Bonkáló — profesor rušine na peštanski univerzi — spremenil svoje nazore. V ciklu predavanj o Slovanih je izjavil, da so Slovani edini zmagovalci v svetovni vojni, za kar so dolžni hvalo celom in Masaryku posebej.

Med vojno je pisal o razvoju slovenske narodne ideje socialistični publicist Braun, v naj-novejšem času pa so gosti članki v kulturno-političnih revijah o naši državi. Prav bo, če bomo vzdrževali Slovence stalne stike z madžarsko publicistiko, znanostjo in literaturo, saj smo si vendar — sosedje!

Uslužbenški davek

Belgrad, 14. okt. AA. Davčni oddelek finančnega ministrstva je poslal finančnim ravnanstvom okoliščino, s katero razveljavlja vse dosedanje odloke delodajalcev, na podlagi katerih so leti lahko vsak mesec plačali državni blagajni kot uslužbenški davek pavšalni znesek v povprečni višini davka v predhodnih treh mesecih, sestavljali davčne obračune 5 dni po poteku tromesečja in poborni davek oddajali državni blagajni tromesečno. Poborni uslužbenški davek bo treba od 1. novembra 1932 izročiti najbližji državni blagajni v roku, ki ga zakon predpisuje. Finančna ravnanstva morajo o tem obvestiti vse podrejene davčne uprave.

§ 5 zakona o zaščiti kmetov

Belgrad, 14. okt. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo dovolil, da se sme Hrvatska katoliška škofija, zadruga z omejeno zavezo v Mostarju okoristiti s čl. 5. zakona o zaščiti kmetovalcev tako, da zanjo veljajo določbe uredbe o Banki in hranilnici v Ravnj gorl. Podobno dovoljenje je izdal ministrski svet Trgovski banki d. d. v Vršcu, za katero veljajo določbe uredbe o Podrinski produktivni banki v Sabcu.

Rudarski deputati

Belgrad, 14. okt. I. Večraj je dopotovala v Belgrad deputacija združenja rudarskih in topniških namestnikov iz vse države, kjer je bila sprejeta v ministrstvo za gozdo in rudnike, katerega je pro-sila za ugodnosti, ki so jih prej uživali rudarski in topniški namestniki. Tu gre predvsem za deputate v premtgu in za terenske dodatke. Minister Pogajnik je deputacijo ljubezljivo sprejel ter ji obljubil, da se bo pobrigal za to, da pride rudarsko osebje znova do svojih prejšnjih pravic, v kolikor bo seveda mogoče v okviru zakona. Deputacijo vodi g. dr. Rudolf Matiša iz Sarajeva.

Razpis banovinskih visokošolskih štipendij

Z ozirom na skrošena sredstva bo kr. banska uprava v letu 1932-33. mogla oddati le omejeno število visokošolskih štipendij. Višina štipendije se bo določala od primera do primera in se bo gibala med 150 do 200 Din mesečno. Štipendije se bodo podeljevale praviloma študentem višjih semestrov ljubljanske univerze, ako s potrebnimi listinami dokažejo:

1. Da so redni študenti univerze.
2. Da so v preteklem semestru položili kolokvije po določbah kolokvijskega reda ali izpite z najmanj prav dobrim uspehom iz glavnih izpitnih predmetov, ali, ki dokažejo s potrdili svojih neposrednih predstojnikov, da so sodelovali v seminarju, inštitutu ali laboratoriju z najmanj prav dobrim uspehom. Izjemoma se bo upošteval dober uspeh le v posebnih upoštevanja vrednih primerih, kakor pri boleznih prosila itd.
3. Da so njihovi starši revni in jih ne morejo sami vzdrževati (premoženjski izkazi prosilcev, njihovih staršev morajo biti potrjeni od pristojnega davčnega urada).

Prošnje, opremljene z listinami, ki jih zahtevajo zgoraj omenjeni pogoji, kolkovane s 5 Din kolekom, naj se vlagajo v dnech od 18. do 25. oktobra 1932. V prošnji mora prosilec navesti vse podpore, bodisi v denarju ali hrani, ki jih že prejema (državna ali privatna podpora, hrana ali stanovanje v zavodih itd.). Se vlozene prošnje se bodo upoštevale le, ako jih prosilec v zgoraj navedenem roku izpolnijo v smislu razpisa. Podeljene štipendije bodo visokošolski učivali do konca letošnjega študija le, če dokažejo na koncu zimskega semestra, da so študirali z najmanj prav dobrim uspehom. Upoštevale se bodo le tiste prošnje, ki bodo v vsakem oziru ustrezale razpisu.

Osebnosti

Belgrad, 13. oktobra. I. S kraljevim ukazom so premeščeni v belgradsko finančno ravnanstvo Aleksander Lazić, višji tajnik dravskega finančnega ravnanstva, v dravsko finančno ravnanstvo dr. Ante Pentar, finančni tajnik savske finančne direkcije, v carinski oddelek finančnega ministrstva Stefan Rafaelović, carinski inspektor carinar-nice v Mariboru, v glavno carinarnico v Zagrebu, Matija Mihelić, carinski kontrolor ljubljanske carinar-nice, v glavno carinarnico v Ljubljano, Emil Tomšić, carinski inspektor carinar-nice v Metkoviću, v glavno carinarnico v Maribor, Alojzij Pipp, višji carinski kontrolor carinar-nice na Sušaku.

Vpokojen je dr. Franc Kovarić, profesor mariborskega bogoslovja. Z dekretom prometnega ministrstva sta premeščena: Josip Nagode, official 8. položajne skupine na postaji Šibenik, v oddelek kontrole dohodkov glavnega ravnanstva, in Josipina Krstinić, do sedaj poštna uradnica na Dobri, v Mostrano. Napredoval je dosedanj uradniški pripravnik na državni dverazredni trgovski šoli v Celju R. Lenassi, za profesorja 8. položajne skupine. Za uradniškega pripravnika v puškarski šoli v Kranju je postavljen dipl. inž. Jakob Mlakar. Ministrstvo socialne politike in nar. zdravja je postavilo za uradniško pripravnico na šoli za sestre-pomočnice v Zagrebu gđe. Zoro Lesjak, — sprejeta je ostavka, ki jo je dal na državno službo Ciril Gurtus, dosedanj šef bolniške lekarne v Ljubljani.

Belgrad, 14. okt. AA. Upokojen je g. Stanko Šabla, višji katastrski geometer pri finančnem ravnanstvu v Zagrebu.

Dunajska vremenska napoved. Vreme se bo hitro poslabšalo, temperatura se bo znižala, v prosti legah je pričakovati močnih vetrov, ki se bodo obračali proti severozapadu. V Južnih Alpah mor-da nevihte.

Zadnja vest iz Romunije

Sinaja, 11. okt. tg. Titulescu, ki je danes popoldne dospel v Bukarešt, je bil zvečer ob 6 pri kralju v daljši avdienci. Predložil mu je svoje nazi-ranje v vprašanju pogodbe o nenapadanju s Sov-jetskimi Rusijo in mu podal velik ekspozé o zunanji-političnem položaju države. Ministrski predsednik Vajda Voevod, ki so ga pričakovali v Sinaji že po-poldne, da bi prišel skupno s Titulescom h kralju, se je šele ob 18.50 odpeljal z avtomobilom iz Bu-karešte in ga pričakujejo v Sinaji šele ob 21. Šele v poznih urah bo po razgovoru s Mihalakeom in Madgearuom stopil pred kralja.

Kakor doznava Vaš dopisnik, je položaj zelo kompliciran in difference med Voevodom in Titule-scom so se postrile. Dočim se je dosedaj mislilo, da bo Voevod popustljivši, je včeraj spremenil svoje stališče in postal zopet nepopustljiv. Vsi ko-raki, ki so se storili, da napetost poneha, so torej ostali brezuspešni. Ni izključeno, da se bo Titulescu zaradi Voevodovih pogojev branil prevzeti zunanje ministrstvo.

Novice iz Zeneve

Zeneva, 14. okt. AA. Namesto Češkoslovaške, ki zdaj izpade, nameravajo kandidirati v odbor de-veštajstev Turčijo. Kitajska delegacija podpira turško kandidacijo. Če v skupščini DN ne bo opo-zicije, bo Turčija izvoljena v odbor na jutrišnji seji.

Zeneva, 14. okt. AA. Jutri se zaključí zaseda-nje trinajste skupščine DN, toda politično zanima-nje za to zasedanje je že malone popolnoma pone-halo. Za sklepno sejo je ostalo edino še vprašanje sestave generalnega tajništva.

Zeneva, 14. okt. AA. Nemčija je odločena, da bo glasovala proti imenovanju Francoza Avenola za Drummondovega naslednika kot generalnega taj-nika ZN, če ZN zavrne vse njene predloge za pre-ureditev generalnega tajništva.

Belgrajske vesti

Belgrad, 14. okt. AA. Z odlokom prometnega ministra je izpopolnjena lokalna tarifa za prevoz otrobov iz moko za postajo Slavonska Požega.

Belgrad, 14. okt. AA. Stalna komisija za ma-mila pri ministrstvu za trgovino in industrijo je imela dopoldne prvo sejo svojega sedanjega izred-nega zasedanja. Jutri bo druga seja. Seje so javne.

Belgrad, 14. okt. AA. Prometni minister je ustanovil odesk za kmetijsko službo. Odesku bo na-loga, da zbudi med železničarji zanimanje za kme-tijstvo na zemljiških pasovih okoli železniških pos-taj in ob železniški progi. Na teh zemljiških naj-bi se železničarji v svojem prostem času bavili s sadjarstvom, z vzornim čebelarstvom in živinorejo. Odesk bo dajal strokovne nasvete, budi zanimanje, skrbel za plemensko živino in vnovčevanje pridel-kov.

Ljubljanska drama

O'NEIL: STRAST POD BRESTI

Ameriški pisatelj je za prirodnost svojih ljudi, farmerjev okoli leta 1850, nabral najtežjih strasti in jih prikljenil v sovrašen epor drugo proti drugi: pohlep po zemlji, mržnja med brati, sovraštvo sin-ov proti očetu, ki ne da sinovom zemlje, in nazad-nje nepopravljivo željo očeta po ženski, kljub te-mu, da je že dve ženi spravil v grob in da je že šest in sedemdeset let star. Tretja žena zaključí dramo na farmi. Mlada Abbi je kot ženska prav tako željna doma in zemlje kakor najmlajši Cabo-tov sin Eben, ki trdi, da ima pravico do farme po svoji materi Abbi, obljubi staremu možu sina, zato zapelje Ebena in ga tudi zares ljubi. Otrok pride: sreča starega Cabota in tiha sreča mladega Ebena — toda gospodar on ne bo nikoli. Njegovo neza-dovoljnost Abbi napačno razume in iz ljubezni do njega žrtvuje — otroka in ga zadavi, Ebben pa bi se bil le rad znebil očeta. V ljubezni sprej-meta greh nase in se izročita pravici; stari Cabot ostane zapuščen in strl na farmi.

Delo je zgrajeno na najhujših strasteh in se rešuje z usodno etično zakonitostjo. Nad mnogimi lepotami prevladuje neugnana odurnost; govor je brezobzirno neposreden in vulgaren. Dasi je osno-va igre docela naturalistična, tudi tam, kjer se zdi, da sega v območje nadčutnega (prizor med Abbi in Ebenom v materini sobi), je pisatelj delo zaobrnil in sklenil v patetično usodno zaokro-ženost.

Kljub temu delo sega preko našega okusa in ne pozna prave meje v odreski učinkovitosti, je tudi kot naturalistično življenjska drama etično razrešena z globokimi razgledi.

Cutim, da je režija gosp. Br. Krefta preveč poudarila naturalistično patetičnost dela, tako da gledavec skoraj ne pride do oddiha. Odrska okol-je je režiser s primerno scenografijo dobro poudaril: samotna hiša med dvema ogromima brestoma je dom strasti in nemira, le da prirodnost ljudi in njih-ove strasti zlasti v prvem delu prehajajo večinoma v besnost. Drugi del igre je tudi režijsko mnogo boljši, zlasti zadnji dve sliki: gostija ob kstu in zločin, prva zaradi polne zunanje igre, druga zaradi resnične globine. Starega Cabota igra gosp. Skrbinišek s stisnjeno, krčevito močjo in se z usodno simbolno sproščenostjo dvigne v predzadnji sliki, ko šestdesetdesetletni stari starci užene vso mladino pri plesu. Mrka brata Simeona in Petra igra ta patetično realistično gg. Jerman in Potokar, dočim je Eben g. Levčarja vse ujet v tragično pasivnost in se z veliko silo rešuje v močno igro. Levčar je v prvi vrsti razumski igra-vec in mu je pretežko združiti mehko b o spro-ščeno naravo. Mladó ženo Abbi je odlično za-snovala gospa Nablocka. Dasi je bila njena igra morda pregledka, je najbolj izrazila naturalistič-no linijo igre, predvsem je bila odlična v svojem razmerju do starega moža. Njena igra je poleg g. Skrbniška najmočnejša.

Za nas, ki poznamo Schönherrejeve alpeke drame, je O'Neilova »Strast« komaj po ameriškem koloritu zanimiva, dramatično pa nikakor boljša.

F. K.

Hmelj

Zatec, 14. okt. tg. Zivahna kupčija traja dalje. Vsak dan je bilo v Zatecu samem in na deželi pro-dano mnogo blaga. Cene so se s tem zvišale še na-dalje. Izbrano blago je doseglo cene 975 do 1020 Kč, I. blago 900 do 975 Kč, srednje dobro blago 800 do 900 Kč, dočim so se slabše vrste prodajale tudi pod to ceno. Letošnja letina je že za 80% pre-šla iz prve roke. Ni nobenega dvoma, da bo tudi ostanek prodan v najkrajšem času.

Nürnberg, 14. okt. tg. Na tujaknjem trgu so se navzlic mirni kupčiji cene še nadalje zvišale. Po železnici jebilo pripeljanih danes 20 bal, z vozovi tudi 20 bal, prodanih pa je bilo 70 bal. Cene so bile za hallertauski hmelj 180—205 mark, za gor-ski hmelj 135—165 mark. Tendence mirna, cene še vedno zelo čvrste.

Pomagajmo siromašnim otrokom

Proglas dobroteljnega društva »Varstvo«

Ljubljana, 14. oktobra.

Predragi bratje in sestre!

Svetovna kriza je med vsemi narodi na svetu povzročila mnogo bede in siromaštva. Tudi naši kraji niso izšli; tudi pri nas raste pomanjkanje in uboštvo. Zlasti mnogi ubožni starši so v silnih skrbih, kako bodo preživljali svoje otroke, ker ni denarja, ni obleke, ne živeža. S strahom gledajo v bodočnost. Mnogi starši imajo že šoli odrasle otroke, pa ne vedo kam z njimi; ne vedo in ne znajo poiskati primernega mesta, kamor bi dali svoje otroke, da bi se karkoli izobrazili in si v poznejšem življenju mogli na pošten način služiti vsakdanji kruh.

Toda temu siromaštvu in tej nevednosti in neznanju se da pomagati, če se vsi kot bratje in sestre združimo v društvo in svojim malim bratom in sestricam z združenimi silami pomagamo. Kjer je resnična ljubezen do bližnjega in ljubezen do lastnega naroda, se da vse doseči. To dokazuje društvo »Narodna Zastita« in »Hrvatski Radiš« v Zagrebu. V teh dveh društvih so se združili vsi hrvatski rodoljubi in rodoljubkinje, da pomagajo svojim malim rojakom in rojakinjam. Človek mora občudovati veliko dobroteljno, narodno, osvetno in gospodarsko delo, ki ga vršita ti dve društvi. »Zastita« je pri premožnih posestnikih namestila na prehrano in vzgojo nad 60.000 (šestdeset tisoč) otrok ubožnih staršev. Razen tega je razdelila od leta 1914 do danes 22 milijonov dinarjev v dobrotelne namene. — »Radiš« pa je nastavil nad 15.000 dečkov v razne obrti.

Podobno hoče delovati tudi naše dobroteljno društvo »Varstvo«. Delovalo bo le v Dravski banovini, s sličnimi društvi v državi bo pa v prijateljskih odnosih. Društvo hoče: 1. kolonizirati slovenske siromašne otroke in sirotice med dobre slovenske družine; 2. nameščati trgovske, obrtne, industrijske in kmetijske učence. Nameščati hoče samo zdrave in nepokvarjene otroke, stare od 6 do 12 let; v poznejše obrtne, trgovske in kmetijske stroke seveda dečke v primernih letih in po zmožnostih. »Varstvo« hoče, da bodi manj učenega proletarijata, pa več dobrih kmetov, obrtnikov, trgovcev in sposobnih delavcev.

Toda društvo ne more dosežati svojih namenov, ako ga ne podpirajo vsi sloji prebivalstva, eni

z denarnimi podporami, drugi s potrebnimi informacijami ali s tem, da sprejmejo siromašne otroke na prehrano in vzgojo, ali da sprejmejo potrebne vaje v svoje podjetje.

Zato se obračamo do vseh dobrih src, do vseh blagih Slovencev in Slovenk, ki jim je Bog dal dovolj zemeljskih darov za preživljanje, da sprejmejo kakšnega siromašnega otroka za daljši ali krajši čas na prehrano in vzgojo. Kdor pa ne more prevzeti otroka, naj vsaj z denarno podporo podpre to dobroteljno in narodno akcijo. Društvo »Varstvo« je odprlo svojo pisarno v Ljubljani na Dunajski cesti št. 17 (priljublje, vhod s ceste). Tu sem se pošiljajo vsi darovi in tu se sprejemajo vsi oglasi za siromašne otroke.

Siromašni starši, ki imate dobre in nepokvarjene otroke v starosti 6 do 12 let, pa jih ne morete preživljati in ne oblačiti, obrnite se na društvo »Varstvo« in sporočite, da poskrbi vašim otrokom za daljšo ali krajšo dobo preživljanje in vzgojo pri dobrih ljudeh.

Oni poljedelci, ki žele dobiti 14 ali 15 letnega fanta, da se pri njih izuči praktičnega in naprednega poljedelstva, dalje obrtniki, trgovci, ki žele dobiti vaje, naj se obrnejo v vseh teh zadevah na društvo »Varstvo«, ki jim bo poskrbelo potrebne vaje.

Oni starši, ki želijo, da se vaši otroci izuče poljedelstva, kake obrti ali trgovine, sporočite društvu »Varstvo«, da poišče za vašega sina poljedelca, obrtnika, trgovca, ki bi ga hotel sprejeti v izučbo.

Na vse blage Slovence in Slovenke se obračamo z iskreno prošnjo, da bi podpirali vsak po svoji moči namene društva »Varstvo« vsespod. Z združenimi močmi se da veliko storiti in marsikatera solza obrintati. Društvena članarina znaša letno 10 dinarjev. Sprejme se vsak najmanjši dar. Družljivosti niso postavljene nikake meje. Vsako leto bomo javno polagali svoj račun in poročilo o svojem delu.

Pri svojem delu bomo ne glede na desno ali levo pomagali po svojih močeh vsakemu, ki je pomoči potreben.

Za dobroteljno društvo »Varstvo«:

Fran de Cecco, tajnik. — Anton Mrkun, predsednik.

Roparski vlom v župno cerkev v Sori

Ropar, i odnesli nov ciborij s posvečenimi hostijami

Sora, 14. oktobra.

V noči od četrta na petek (13.—14. oktobra) so vlomili v župno cerkev sv. Stefana doslej neznan roparji. Župnik je opazil cerkvenik, da so vrata iz cerkve v zakristijo odprta. Postal je pozoren in takoj zagledal, da je blizu tam postavljen nabiralnik tudi odprt in prazen. Pred običajno službo božjo ob šestih je naznanil to g. župniku. Ta je pregledal posamezne predele v zakristijski omari, kjer je našel vse prebrskano in v neredu; v enem predelu demontiran ciborij, manjkala je le srebrna in pozlačena kupa; od keliha, ki je ostal cel, pa je bila odnesena patena. Župnik je pogledal še poprej, preden je pristopil za sveto mašo, v tabernakelj. O groza! V njem ni bilo nobenega ciborija s prejšnji dan posvečenimi hostijami; monstranca je bila prazna, odvezeta je bila le zlata luhula. Lep plašček od ciborija s pozlačenimi okraski je bil položen v tabernaklju. Tabernakelj je bil zaklenjen in ključek na običajnem prostoru v zakristiji. Župnik je naznanil navzočim, kakšno svetoskrunstvo se je zgodilo. Vsi so glasno zajokali ter šli na župnikovo prošnjo iskati okrog cerkve, če bi bile kje sv. hostije raztresene. Nikjer nobenega sledu o njih, le v bližnjem gozdu so

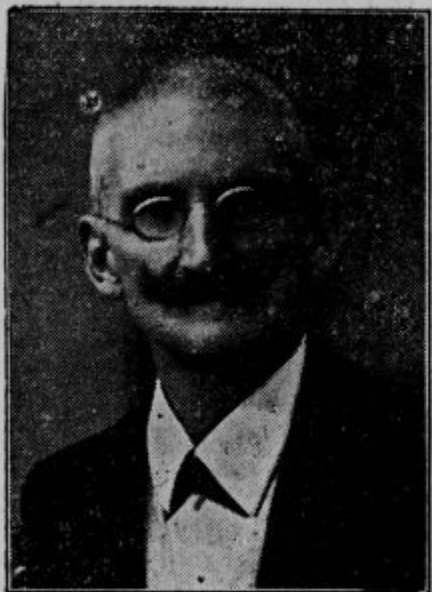
dobili nekaj koscev ugrabljenega ciborija, ki so manjše vrednosti. Znaki kažejo, da so vlomilci poskušali pri vseh treh vratih priti v cerkev; na posled se jim je posrečilo pri zakristijskih vratih udreti v njo. Vlomljeni so trije nabiralniki, zadnji se jim ni vdal, pa bi dobili le 2 Din. Skupno niso dobili v nabiralnikih več kot 50 Din. Pustili so v cerkvi cigaretno odpadke in vžigalice. Za razsvetljavo so uporabljali oltarno svečo, ki so jo končno pustili v zakristiji. Značilno je, da je med deli, ki so jih pustili v gozdu, tudi odlomek žarkov od monstrance, ki ne spada k tukašnji, kateri so tudi odlomili en žarek, da so spoznali material kovine. To znači, da so bili pravi — rafinirani vlomilci.

Celotna škoda znaša do 10.000 Din. Rop so že pred sedmo jutraj sporočili orožništvu v škofiji Luki, ki je prišlo pregledat in ugotoviti dejansko stanje. Prejšnji dan sta se do večera mudila v kraju dva sumljiva tujca, na katera pada sum, da sta izvršila to grozno svetoskrunstvo. Upamo, da jima bo prišla policijska oblast kmalu do živega.

Ze zdaj trpi podeželsko ljudstvo pred nadležnimi in vsiljivimi postopači-vagabundii, kaj bo šele v zimskem času. Ljudje se upravičeno boje in prošijo oblasti, da varuje njihovo življenje in imetje.

Trije jubilanti

G. Rajko Sitter

Danes odhaja radi boleznii v pokoj gospod Rajko Sitter, prokurist in vodja trdnice Ivan Jax in sin v Ljubljani. Jubilant se je posvetil v svojih mladih letih trgovini in tako služboval pri trdnici Peter Marlin, trgovina z železino v Celovcu, 10 let. Nato je pristopil k dobro znani in ugledni trdnici Ivan Jax in sin kot prokurist in vodja. 40 let je posvetil vse svoje zmožnosti v korist podjetja in ga vodil z vso vnamo in pridnostjo do današnjega dne. S tem si je pridobil mnogo zaslug za procvit in napredek trdnice Ivan Jax in sin.

Ko odhaja po 50 letnem požrtvovalnem in zvečnem delu v zaslužni pokoj, mu želimo, da bi večer svojega življenja preživel v miru in zadovoljstvu, ker mu kljuboma še na mnoga leta!

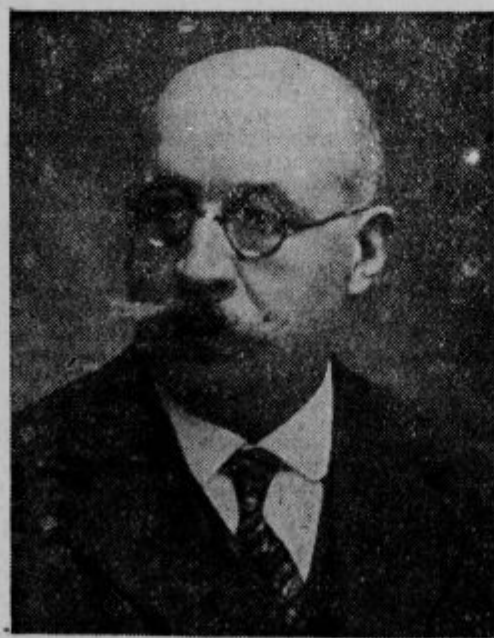
G. Ignacij Florjančič

Danes, v soboto praznuje v krogu svoje družine štiridesletnico svojega zvestega službovanja pri pivovarni »Union« njen višji ravnatelj g. Ignacij Florjančič. Istosčasno se umika s svojega mesta v zaslužni pokoj. Vodstvo pivovarne in celotno uslužbenstvo se raduje ob tem lepem jubileju svojega šefa in se obenem žalosti, da jih napušča, ko so zlasti uslužbenci imoj v njem skrbnega predstojnika, ki je zanje velikokrat očeloval skrbel. Tudi javnost, zlasti slovenski gospodarski krogi kaj dobro poznajo njegovo ime, saj je g. Florjančič aktiven član vseh važnejših naših gospodarskih institucij.

G. Ignacij Florjančič je bil rojen l. 1864. v

Planini pri Rakeku. Studiral je v Ljubljani in je 15. oktobra 1892, torej ravno pred 40 leti vstopil kot uradnik v vodstvo pivovarne, katere lastnika sta bila tedaj brata Peter in Ivan Kosler. Ker je bil odličen, sposoben in vreden uradnik, je g. Florjančič kmalu zavzel višje položaje, postal knjigovodja in nato blaginjak. Ko se je l. 1909. spreminilo vodstvo »Uniona« in je pivovarna postala delniška družba, zasnovana na široki gospodarski podlagi, je postal g. Florjančič eden najuglednejših uradnikov. L. 1920. je postal že namestnik ravnatelja, l. 1924. pa je bil imenovan za upokojenim ravnateljem g. Ernestom za višjega ravnatelja. Bil je prvi slovenski ravnatelj podjetja.

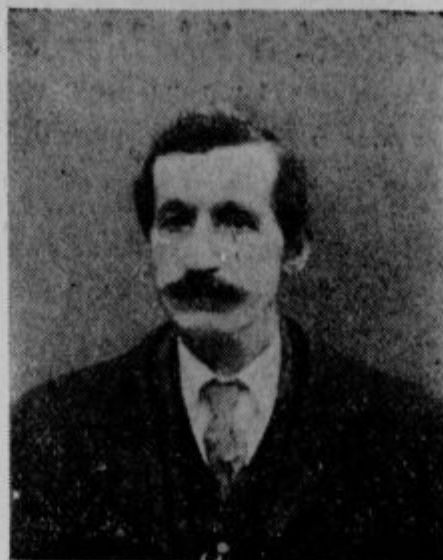
V tem času svojega službenega delovanja pri pivovarni pa je g. ravnatelj posvetil svoje sile tudi slovenskemu gospodarstvu. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo ga že dolgo let šteje med svoje

najuglednejše člane, mnogo je upoštevan kot odbornik Zveze industrijalcev. Obenem je že dalj časa prirednik delavskega razsodišča, član ljubljanske borze za vrednote, član trg. društva »Merkur« in sodni izvedenec v pivovarski stroki. G. Florjančič je eden izmed tistih delavcev, ki delajo brez vsakega vidnega šuma, tiho pa vztrajno. Je pa tudi skrben družinski oče. S pomočjo svoje skrbne in dobre zakonske družice g. Terezije je vzgojil in odgojil štiri sinove in tri hčere.

G. višjemu ravnatelju Florjančiču ob tem lepem jubileju iskreno čestitamo in mu obenem želimo, da bi v krogu svoje družine še dolgo let užival dobroto in srečo zasluženega pokoja!

G. Miha Stanovšek

Šoštanj, 15. oktobra.

Nad 70 let že šteje njegova življenjska knjiga, a je še tako zdrav in čvrst, da dan za dnem obhodi šaleško hribovje in gričevje kot sodni dostavljaec in občinski sluga okoliške občine. Pa so šaleški hribi njegovi stari znanci! Ravno danes mi-

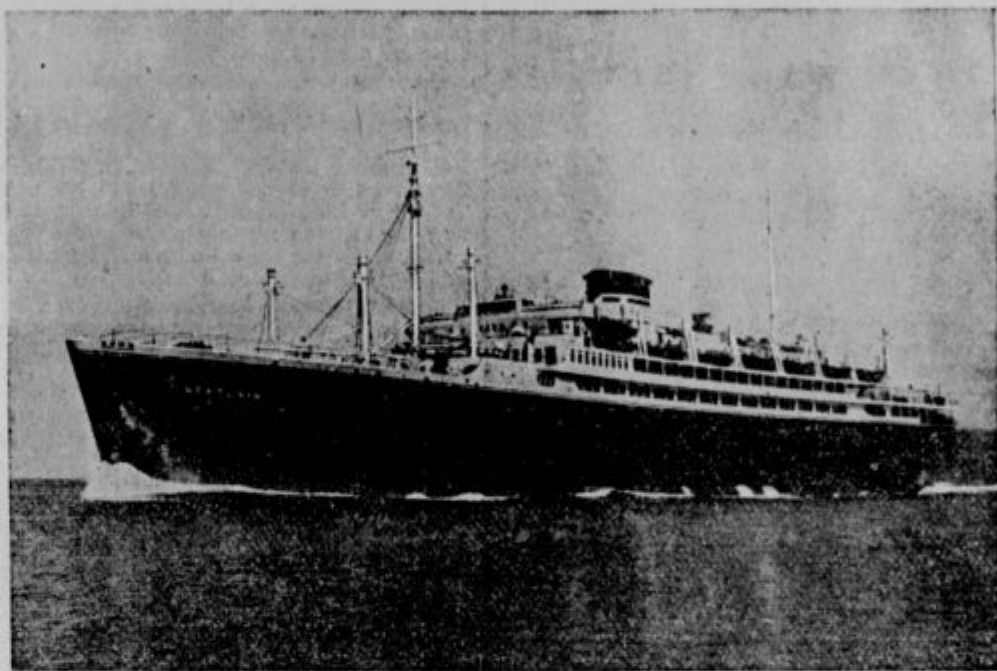

neva 35. leto, odkar vrši kot sodni dostavljaec to naporno službo. Lep jubilej, na katerega je Kolnikov Miha, tako priljubljenemu jubilarju povsod pravijo, lahko ponosen. Pravzaprav je pa že to njegov drugi letnični jubilej: 1. februarja 1932 je obhajal namreč 40 letnico službovanja pri okoliški občini. Dolga je pot, ki jo je prehodil v dobi svoje službe. Računali so in so dobili rezultat: naš Miha je v 35 letih napravil celih 126.000 km! Če bi se ta številka premaknila še za par tisoč višje, bi najbrž tudi držala.

V teku svojega službovanja in hoje po šaleški zemlji si je naš današnji slavjenec pridobil povsod obilo simpatij in spoštovanja. Nič odurne uradnosti ni v njem, človek slovenske domačnosti je in šalešan od nog do glave. Kot mož izkušnje je povsod uvažen; njegovi nasveti so že marsikje zalegli in še bodo. Katoliška knjiga in časopis pa ga štejeja med svoje pobornike; vesel je posebno, če more povečati krog naročnikov Mohorjeve družbe.

K njegovemu današnjemu jubileju čestitame tudi mi, želeč mu zdravja, zadovoljstva in še veliko življenjskih kilometrov!

Od Splita do Dubrovnika na Neptuniji

Ne morem reči, da bi turna vožnja na modernem prekoceanem parniku, in to še ob obali naše prelepe Dalmacije ne bila prijetna. Kozuličeva »Neptunija« s prostornino nad 20.000 ton in preskrbljena z najmodernejšimi pridobitvami pomorske tehnike, se na svoji prvi vožnji iz Trsta v Buenos Aires, pod vodstvom spretnega kapitana Kreljiča, kar nič ne zveni za valove razburkanega morja. Kot časnikiar tudi nisi vezan na družbo, ki je navadno dolgočasna; le s tovarišem od »Jutrac« se nekam obvezno srečujeta zdaj na 130 m dolgem sprehajališču prvega razreda, zdaj na poveljniškem mostu, najbolj gotovo pa ga najdem od odprtem kopališču na zgornjem krogu, kjer se sportniki in zadovoljne mamice zvedavo ogledujejo po drznih Tržačankah, ki se producirajo v vodi; prost si, greš kamor hočeš, niti vsiljivih agentov ni, kakor jih najdeš drugod, da bi ti razkazovali in hvallili ladjo z namenom, da bi jo lepo popisal. Morda smo se jugoslovanski časnikarji čutili tupatam nekam osamljene na ladji, morda nas tudi iz previdnosti niso seznanili z italijanskimi tovariši? Če se bojimo med seboj za uredniškimi pulci, bi se ob časi verjeto v okusno opravljenih kadilnicah ali v ogromni dvorani, pripravljeni za zabave, gotovo ne. Bogle? Vidim, da dražijo njihove oči v beneškem slogu zidani zvoniki in ostanki razbitih benečanskih levov na palačah dalmatinskih mest, kakor lahko bereš z obraza radovednih množic, ki se zbirajo v pristanišču ob ladji, ali z lica predstavnikov naših oblastev in našega gospodarstva, ko so si ogledali italijanski parnik v Splitu in Dubrovniku — da se v njihovih sreh z občudovanjem pravega čuda pomorske tehnike meša grenkoba. Povejmo kar odkrito: Ozračje nad Jadranom je politično prenasočeno, da bi se trgovinski promet mogel med obema državama razvijati tako, kakor bi bilo v interesu obeh gospodarstev, našega in italijanskega, ki se medsebojno izpopolnjujeta. V razgovoru s prijaznim in pravoslovansko priprostim Antonom Kozuličem, nekdanjim lastnikom in sedanjim glavnim upraviteljem družbe »Cosulich Line«, in s smehljajočim se g. Gerolimichem, sem brez ovinkov povedal, da motiva trgovinske zveze med nami fašistična politika nampram naši manjšini v Italiji in tudi najnovejša italijanska propaganda za »neodrešeno Dalmacijo«. Predstavnik velikih gospodarskih organizmov morajo vplivati na to, da se te motnje političnega značaja odstranijo; saj so bili v zgodovini trgovci vedno prvi, ki so narode med seboj zbližali.

G. Kosulich nas je obvestil, da je morala družba za pristanek v Splitu plačati pristaniške pristojbine okoli 70.000 Din, medtem ko se je na ladjo vkrcalo v Splitu le 22 potnikov, ki so plačali za pot v Ameriko okoli 150.000 Din. Vozni listek III. razreda iz Trsta v Buenos Aires stane 5750 Din, iz Splita nekoliko manj. Za družbo je bil »čin generoznosti«, da je »Neptunija« sprico takšnih stroškov sploh pristala pri jugoslovanskem pristanišču in tako dala priložnost jugoslovanskim potnikom, da se po ceni peljejo v Južno Ameriko; sicer bi morali potovati ali čez Trst, ali Genovo ali Cherbourg. Kozulič je storil pri jugoslovanski vladi po svojih predstavnikih potrebne korake, da bi se odpravilo taksiranje potnikov v pristanišču po tonazi in uvedlo mesto tega taksiranje po številu potnikov. Jugoslovanska vlada je to prošnjo zavrnila. Naši mornarji so me pozneje poučili, da se v vseh pristaniščih po svetu plačuje pristaniška pristojbina po tonazi in da bi Jugoslavija morala napraviti izjemo, ako bi ugodila Kosulichu in uvedla taksiranje v sorazmerju s številom potnikov. Bolje je, da to zadevo prepuščimo strokovnjakom!

Prav oh ne! Možnosti prve vožnje Kosulichove

ve »Neptunije« so predstavniki naših oblastev pokazali, da obstoji na naši strani dobra volja za odstranitev vseh težav, ki so napoti tesnejšemu gospodarskemu sodelovanju. V Splitu so »Neptunio« obiskal škof dr. Klement Kvirin Bonafacič, ban primorske banovine dr. Josip Jablanovič, poveljnik mesta general Arangjelovič, upravnik policije Pero Magazin, nadalje predstavniki gospodarskih institucij. Gostje so se vpisali v spominsko knjigo na ladji. Po ogledu ladje so bili povabljeni na čajanko v dvorano I. razreda. Prav tako so v Dubrovniku obiskali ladjo predstavniki tamošnjih oblastev, med njimi tudi škof. Italijani so se na vso moč trudili, da bi bili napram njim čimbolj prijazni.

Za svojo osebo rad priznam, da je danes prevoz vsakega potnika III. razreda v Ameriko, posebnost na »Neptuniji«, kjer je za III. razmeroma res dobro preskrbljeno (dobra hrana, higijenski prostori, snažen bar, lepa jedilnica itd.), »čin generoznosti«. Gotovo se pot takšnega parnika ne rentira in vsaka vožnja se izvrši deloma na račun države, ki plačuje tudi Kozuličevi družbi lepo podporo. Družba se je morala v smislu pogojev za podporo obvezati, da zgradi določeno število modernih parnikov. Med te spada prav »Neptunija« in njega posestrima »Oceanica«, ki so ju spustili te dni v morje v Tržicu. Notranja oprema in ureditev »Neptunije« sta res posrečena. Priprostost v slogu daje notranjosti kakor znanjosti elegantno linijo. Nič posebnega razkošja po stenah, zato temveč komforta za potnike. Na ladji sta samo dva razreda, in sicer takozvani edini razred (cabin class) s 180 prostori in III. razred; ta se deli v dva oddelka: III. razred boljše vrste (270 mest) in navadni III. razred s 1100 potniških mest. Družba je očividno računala z dejstvom, da pridejo za Južno Ameriko v prvi vrsti v poštev revnejši izseljenci, to je potniki III. razreda in je pri ureditvi notranjosti gledala na to, da napravi potnikom III. razreda potovanje čim udobnejše.

Ladja lahko doseže brzino do 20 milj. a navadno vozi s hitrostjo 17—18 milj na uro. Zenejo jo štirje vijaki, ki jih vrtijo štirje Dieslovski motorji, izmed katerih ima vsak 19.000 konjskih sil. Dolžina ladje znaša 179,73 m, širina 23,32 m; pri popolni obložitvi se ladja potopi za 8,38 m globoko. Pot iz Trsta v Buenos Aires napravi s pristanišči v Splitu, Patrasu, Naplju, Gibraltaru, Parnambuku, Bahiji, Rio de Janeiro, Santos, Rio Grande do Sul, Monte Video v 19 dneh.

»Neptunija«, srečno pot in glej, da te Neptun kje ne nabode na svoji vile. —ski.

Jesenice

Krekovo prosvetno društvo — dramski teater, vzprizori jutri v nedeljo ob 8 zvečer janez Jalenovo dramo »Bratje«.

Vztrajnost pa taka. Preteklo nedeljo za četrtro uro popoldne je bila napovedana hazena tekma med jeseniškimi »Borkami« in ljubljanskimi »Atenoi«. Dež je lil, ko se je bližala ura in ves prostor za Krekovim prosvetnim domom je bil v samih lužah. Toda hazenašice bi ne bile sportnice, če bi se ustrašile vremena. Točno ob štirih so pričele in vztrajale pogumno, čeprav so bile premočene do kože. Zmagos so seveda odnesle ljubljankanke z 9 : 3, toda to ni prav nič motilo vselega razpoloženja po tekmi, ko so si bile vse igralke v svesti, da so pokazale, kako treba v sportu nastopati.

Jutriknjno jubilejno številko »Slovenca« bodo vsi oni, ki niso na naš list naročeni, dobili pri naših kolporterjih oziroma v Krekovem domu. Naj nihče ne zamudi, da bi te zanimive številke ne kupil in si jo shranil v trajen spomin.

„POLLJUDI“ NI...

Pred nedavnim so zakričali časopisi, da so odkrili na Sumatri okostje človeka, ki je na prehodu iz opice v človeka. Ne dolgo za tem pa so v Bataviji dokazali, da je to skelet poginole opice. Še zmerom namreč hodijo nekateri raziskovalci po sledi Darwinovih razvojnih teorij; pozabljajo namreč, da so bile že nešteto krat ovržene izvestne najdbe »razvijajočih se ljudi. Zda si izmišljajo nove rodove, ki naj bi bili na stopnji »polljudi«. Tako trdi neki angleški raziskovalec, da žive na Tibetu neznana, tako zvana »snežna ljudstva; a polkovnik Fawcett, ki je pred letom dni končal v Južni Ameriki, je menil, da so v južnoameriških pragozdovih ljudje najnižje stopnje kulture, ki so v sredini med človekom in opico. Seveda, kje so, to se ne vpraša; glavno je pač, da je vržena misel... Iskali so in iskali jih še bodo, »polljudi«, a našli jih seveda ne bodo. Saj so ravno tisti narodi, ki so jih obsodili za najnižjo človeško vrsto, pokazali visoko duhov-

Upogljivo steklo

Po dolgoletnih poskusih se je končno le posrečilo sestaviti spoj, ki da upogljivo steklo. Bojazen, da bi kdo ubil šipo, bo v bodoče izginila. Zakaj steklenih črepinj ne bo več. Kakor kaže slika, drži steklo, ki je debelo 6 milimetrov in postavljeno le na koncih na stolice, troje ljudi

no inteligenco. Na tem mestu ni bil nikoli omenjen slučaj Ognjenozemcev, ki so bili tudi tako obsodeni, a so danes čisti kot luč.

Prebivalci Ognjene zemlje so veljali v etnologiji zadnjih sedemdeset let kot posebno dragocen eksempel za teorijo splošne evolucije, biološke, socialne, verske itd. Darwin, ki se je na svojem potovanju okrog zemlje mudil na Ognjeni zemlji, jih je namreč uvedel v etnologijo kot tipičen zgled najnižje človeške pasme, ki po svojem telesu (so namreč prtilikavci), po svoji nekulturi (ker so baje ljudožrci in nimajo nobene nadnaravne ideje) tvorijo neko prehodno vrsto med živalmi in višje organiziranim človeštvom. Legendo o njihovih kanibalističnih nagonih so sicer že razkrinkali pred desetletji protestantski misijonarji, ki so se naselili okrog 1850 na Ognjeni zemlji, a potrdili so na drugi strani tezo Darwinovo, da so Ognjenozemci brez vere. Toda ti zaničevani prtilikavci so pred desetimi leti ob priliki ekspedicije nekaterih katoliških etnografov (dr. Koppersa in dr. Gusindeja) sami sijajno demantirali Darwinovo trditve. Preden izginejo s sveta (izumirajo namreč jako), izpričujejo na tako nedvoumen način svojo preprosto, a grandiozno vero v eno samo najvišje bitje, da še kaj podobnega nismo srečali pri primitivnih narodih.

Na Ognjeni zemlji prebivajo tri domača plemena, od katerih sta dve, Jagani in Alakaluf, zares stari, z najnižjo kulturo, a štejeta skupno komaj 170 prebivalcev. Dvanajsta ura je torej bila, da so etnologji proučili njihovo kulturno mesto med ostalimi primitivci. Kot smo rekli, spadajo pod najstarejši prakulturni krog, to se pravi: ne poznajo ne poljedelstva ne živinoreje, marveč svobodno nomadsko življenje brez stalnih bivališč, brez kovinastega orodja in orožja. Za živče skrbi narava sama: lov in divji sadeži so edini viri življenja. Ta primitivna kultura, ki se je morala poroditi nekje v Aziji, je zavalovila v Ameriko in se ohranila v

oddaljenih, izoliranih pokrajinah, tako med Eskimi v Severni Ameriki in na Ognjeni zemlji ob rtu Južne Amerike. Poznejši kulturni toki niso mogli dočela preplaviti teh zadnjih zatekališč stare kulture. Saj je Ognjena zemlja s svojimi skalovitimi in ledenimi otoki kakor nalašč pripravna, da nudi miren azil starim kulturnim ostankom. Kakšna je torej duševnost in miselnost teh prastarih, majhnih plemen, ki love po svojih samotnih fjordih s harpuno svoj plen in merijo s pračo na lisice v gozdu in na plitve v ozračju?

Koppers in Gusinde sta topot odkrila tajnosti Jaganov, med katerimi sta živela tri mesece. Jagani so priredili ob tej priliki svoje slovesne iniciacije ter so sprejeli oba učenjaka v plemensko zvezo. Iniciacija je slovesen obred, s čimer se fant ali dekle sprejme kot enakovreden član med odrasle. To je vzgojna šola primitivnih narodov, kjer dobi mladina zelo resen pouk v izročilih, navadah, versko-nravnih idejah plemena. Iniciacija naj pravi iz kandidatov dobre, pristne Jagane po vzorcu starih.

Ko sta torej postala ta dva učenjaka prava Jagana, za nju ni bilo več nobene tajnosti. Tako sta ugotovila sledeče: Jagani imajo enoženstvo, ne pa kot so mislili prej, da so brez zakona. Verujejo v posmrtno življenje, samo ne vedo, v kakem stanju so duše umrlih. Tudi verujejo v duhove. A kar najbolj preseneča, verujejo v eno najvišje bitje, ki popolnoma suvereno vlada nad naravo, nad duhovi in človeško usodo. Zamore vse: ozdravlja bolezn, rešuje iz nevarnosti; njegovo je vse, kar je na svetu. Je najvišji duh in biva sam v nebesih; nima sorodstva, nima družine, sploh ni oženjen! Vse vidi in vse ve. Blag je in radodaren, a tudi pravičen in kaznuje zločine...

Jagani izpovedujejo torej pravi monoteizem, vero v enega samega Boga. Etnologom, ki poznajo etnološka razkritja zadnjih desetletij v Afriki in Avstraliji, ni enobojstvo primitivnih narodov nič novega. Toda tu leži ves pomen te razkritve v dokazu, da Ognjenozemci niso neka razvojna stopnja človeka iz živali, marveč so to ljudje z visoko versko kulturo.

Seveda se je nehote vsililo vprašanje: če ni to infiltracija krščanskih idej misijonarjev? Pa na tozadevna poizvedovanja obeh etnologov so Jagani kategorično demantirali, češ, to je njihov stari bog. Stari protestantski misijonar J. Laurence, ki biva že od leta 1859 na Ognjeni zemlji, a že 20 let ne izvršuje misijonskega poklica, je bil sam presenečen ob teh odkritjih obeh etnologov ter je izjavil: Čeprav bi živel med Jagani še 50 let, ne bi ničesar izvedel od njih! Zakaj? Popolnoma naravno. Ker nima nikake etnološke izobrazbe, se ni nikoli zanimal za tradicije in nazore domačinov in jih tudi nikdar ni vprašal! Ko sta Koppers in Gusinde ponovno vprašala najstarejše Jagane, zakaj nikdar niso govorili misijonarjem o njihovem najvišjem božanstvu, so odgovarjali:

Misijonarji nas niso nikoli vprašali po naših lastnih verskih nazorih, pač pa so nam od nekaj zabijevali: Vsa vaša vera je bajka in laž; to morate pozabiti in sprejeti naš nauk. Pa mi smo se kmalu zavedali, da njihov Bog ni nič novega, marveč da je to isti kakor naš...

Pomenljivo je tudi, da nismo imeli Jagancev, ki ga rabijo za najvišje bitje, niti od daleč ne spominja na katerikoli izraz krščanske vere. — Učenjaka sta napisala 30 pristnih jaganskih pesmi in spravila melodijo na gramofon. Posebno pesmi žalostinke so pretresljivo lepe. Na pr.: O, kako smo nesrečni, ko nas ta dva (učenjaka) silita zapeti žalospeve! Ona prihajata od številnega naroda, nas pa je tako malo (sedemdeset!) Kar nas je ostalo, smo kakor ptički, ki smo lovci ušli! In Vatauineuva (bog) nam je vzel najboljše. Le nekaj grdih je ostalo od jaganskega rodu. Mi preprosti in bolni smo ostali. Samo nam je pustil življenje...

Torej Jagani, ki so jih belci streljali kot živali in jim otroke z materinih prsi trgali pa jih ubijali, so dokazali ob zatonu svojega narodnega življenja Darwinu in vsem krivičnim belcem, da niso »polljudje«, ljudožrci in brezbožci, marveč globoko čuteč narod, ki je čudovito blizu kristjanom...

Bisere zažgal

Ameriška pšenica in brazilska kava, kateri so dali farmerji oziroma njihovi prekupecji zaradi prevelike množine potopiti v morje, s čimer so mislili zmanjšanemu blagu dvigniti ceno, sta našli tovariša v nesreči: Japoneki draguljar v mestu Kobe je dal zažgati 720.000 biserov. S tem upa, da bo globoko padlo ceno japonskih biserov dvignil. Cena zažganega blaga znaša nad 500.000 jenov.

Planšar se vrača s planine

Prvi planšar se vrača z bavorskih planin v dolino, da si poišče zatočišča preko zime. Sneg je namreč pokril bogate pašnike in živina se je morala umakniti v dolinske hleve. S čašo pive proslavlja planšar svoj izredni dogodek — ko gre med ljudi

V Sovjetih nekaj ure

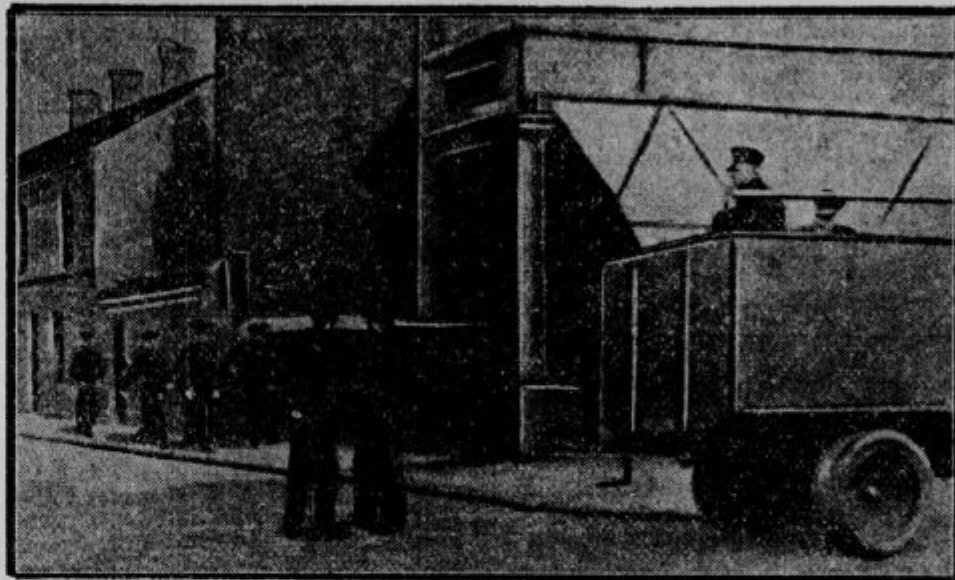
Po sklepu centralne komisije komunistične stranke v Sovjetski uniji, katere generalni tajnik je Stalin (desno), je bilo izključenih 20 odličnih članov iz komunistične stranke. V komunikeju je napisana obširna utemeljitev izključitve, ki v glavnem pove, da so bili to neizprosnni nasprotniki Stalinovi in komunistične stranke. Kot kolovodji te opozicije se označujeta pred vsemi Zinovjev in Kamenjev, ki sta igrala v stranki veliko vlogo. Zinovjev (v sredini) je bil nekoč eden najožjih sodelavcev Leninovih, Kamenjev je bil po smrti Lenina član triumvirata, ki je tedaj vodil Rusijo, potem pa je bil poslanik v Rimu in končno ljudski komisar za trgovino. Vsi ti dvajseteri člani pa so bili le izključeni iz stranke, brez druge kazni, kar dokazuje, da imajo zaslonbo v narodu, katerega pa se Stalin ne upa več izzivati

Originalen testament

V Ferrari je umrl večkratni milijonar, Jud Zamoroni, ki je zapustil testament posebne vsebine:

Palača daruje tukajšnjemu trgovskemu klubu pod pogojem, da je nikomur naprej ne proda. Dalje zahleva, da mu postavijo v dveh delovnih sobah, kjer se je največkrat mudil, po en marmorni doprnik, ki ga bo izklesal najboljši kipar Italije. Stanovanci njegove palače so dve leti prosti vsake najemnine, naj se pa pri tem uče dobrote deliti. Člani trgovskega kluba ne smejo v znak

žalosti skozi štiri dni niti enkrat »kart vreči«. Stene spalnice morajo biti ta čas prevlečene s črno preprogo. Veliko njegovo spominsko ploščo z napisom v verzih morajo postaviti na pročelno steno palače. Mestnemu rabinu poklanja veliki briljantni prstan s prošnjo, da ga nosi takrat, ko bo ob največjih praznikih stopal v tempel. Drugi prstan z biseri pa daruje onemu Izraelitu, ki se bo po njegovi smrti prvi v Ferrari poročil... Saj ne vedo, kaj delajo!

Prva radio-slika iz Belfasta

Kakor je znano, je prišlo v irskem mestu Belfastu do težkih spopadov med policijo in brezposelnimi delavci, ki zahtevajo povišek doseganih podpor, kakor ga imajo angleški tovariši. Demonstranti plenijo trgovine, ustavljajo živezne vozove, podtikajo ogenj pod poslopja, streljajo na cestne železnice, sprejemajo policijo, ki je poklicala na pomoč nad 3000 tovarišev, s strelji in točo kamenja. Zbog tega se je oborožila policija z več oklopnimi avtomobili, s katerimi kroži po mestu in zabranjuje zbiranje ljudi. Zaradi šestih spopadov je že mnogo mrtvih, okrog 100 ranjenih, 70 zaprtih. Vendar nemiri še niso potihli, saj ni čuda: mesto šteje nad 100.000 brezposelnih... Naša radio-slika nam kaže oklopni voz in policiste na neki cesti Belfasta. Ceste so popolnoma prazne, saj ne sme med 11 uro zvečer in peto uro zjutraj nihče zapustiti hiše

Vso Nemčijo vodil za nos

Pred tedni se je vrnil v Nemčijo neki Oskar Daubmann, ki je kot francoski tujski legijonar baje strašno muke pretrpel v 14 letnem vojnem ujetništvu v Severni Afriki. Pravil je, da je ušel in da se ga je usmilila neka ladja, ki ga je prinesla na evropska tla. Doma ga je narod sprejel z neizmerim navdušenjem. Tu se je široko ustil, koliko je pretrpel v teh 14 letih v tujski legiji, dolžil je francoske oblasti strašnih nasilij, hujskal nemški narod k sovražstvu do Francozov. Ljudstvo ga je vozilo iz vasi v vasi, iz mesta v mesto, povsod so ga poslušali kot čudežno bitje in viheli pesti proti zapadu! Kinematografi so ga kazali in hujskali, revije, časopisi — vse je pisalo in namigavalo proti Francozom. Najbolj čudno pa je to, da se je nad njim zmotilo materino oko, ki ga je sprejelo za izgubljenega sina Oskarja. Materino srce se je zmotilo, vsa Nemčija se je zmotila. Neki bivši legionar, ki je Daubmanna poznal, ga je razkrinkal, slepar je priznal svoje dejanje. Tako so je poigral brezvestni človek z materinim srcem, s policijo, diplomati, vsem nemškimi narodom. Poslednjim je to pač prav prišlo za upravičeno sovražstvo do Francozov...

Čevlji iz človeških las

Komisariat za narodno gospodarstvo v Sovjetski Rusiji je podvel poskuse, kako bi se nosili klobučevinasti čevlji iz človeških las, ki jih prodajajo v ta namen brivci. Poskusj so se obnesli, zato je komisariat sklenil, da bodo zabele tovarne izdelovati take čevlje na veliko. Material klobučevinastih čevljev, ki so delani po tej metodi, vsebujejo 40 odstotkov človeških las.

Strašno maščevanje os

V bližini Bologne so našli pred dnevi izgnanega dninarja, ki je ležal na kupu listja in vej mrtve. Strašno oteklo telo in roj razdraženih os sta pojasnila vzrok smrti. Mož se je zarana zjutraj odpravil na njivo, ki jo je hotel prekopati, pa je med grudami zadel ob osino gnezdo. Cel roj je planil nanj. Najprej se je skušal braniti, nato pa se je spustil v beg. Seveda so se pognale ose za njim in mu zadale toliko pikov, da je mož zgubil zavest. Padel je na kup listja; ose pa so ga še toliko časa obdelovale, dokler ni vsled zastrupljenja od mravljinčne kisline umrl.

Prvi „Neznani vojak“

Ni se začelo šele s svetovno vojno češčenje padlih vojakov s skupnim spomenikom, kakor se vobče misli. Prvi tak spomenik je bil postavljen v Moedlingu na nekem brdu pod imenom »huzarska kapelica«. To je postavil leta 1813 knez Ivan Lichtenstein. Tu počivajo ostanki petih avstrijskih vojakov, ki so padli v bitki pri Aspernu. Knez je bil namreč takrat v smrtni nevarnosti, pa so ga rešili neki huzarji s tem, da so ga zavarovali z lastnimi telesi. Ker jih pa knez po bitki ni mogel najti, jim je postavil to kapelico, v katero je dal pokopati kosti peterih neznanih vojakov. Ta kapelica je torej prvi in edini grob neznanega junaka vse do svetovne vojne.

Gost: »Lep dečko. Oči ima čisto mamine.«
Sestra: »A nos očetov.«
Dečko: »A hlače bratove...«

»Prečudno to, da zmerom govorite o obeh srečnih soprogih gospe Krauzes! Saj je vendar samo prvi njen mož umrl, od drugega se je pa ločila!«
»Mar mislite, da ta ni srečen?«

»Kdo tam?«
»Ze dvakrat sem odgovoril! Ne poznaš narode?«
»Razumem! Toda jaz moram trikrat zaklicati!«
»Kdo tam? — in potem streljati!«

Zahteve slov. mesarskih obrtnikov

Resolucije in sklepi mariborskega zborovanja.

Maribor, 13. oktobra.

Na zadnjem zborovanju mesarjev in prekajalcev iz Dravske banovine, o katerem smo že obširneje poročali, so bile sprejete naslednje resolucije in sklepi:

1. Klanje živine na kmetih se mora omejiti izključno samo na primere klanja v sili, to je zakola, če se je živina poškodovala ali zbolela, tako da bi sicer poginila.

2. Ker opazujemo, da sodni procesi proti nekaterim mesarjem zaradi kršenja dopustnih cen izidejo neugodno, to celo v primerih, ko so cene potrdila oblastva, že iz razloga pravičnosti zahtevamo, da se o pravičnosti kalkulacije zaslišijo strokovnjaki, katere bo predlagala pristojna zadruga mesarjev, odnosno, da se zasliši po potrebi tudi zbornica.

3. Zahtevamo, da se nabava mesa za javne ustanove, kakor so bolnišnice in drugi podobni zavodi, bodisi državnih ali banovinskih, izvrši izključno le pri upravičenih obrtnikih.

4. Mesarjem naj se dovoli nabava industrijske soli za konzerviranje surovih kož zaklane živine na način, kakor uživajo te ugodnosti drugi prekupčevalci kož, ker to ni samo v interesu mesarske obrti, temveč tudi v interesu pospeševanja trgovine s kožami, osobito naše eksportne trgovine.

5. Zbor delegatov mesarskih organizacij iz vse banovine ugotavlja ponovno, da je za napredek obrtnega stanu in s tem tudi mesarske obrti dober edino sistem skupne zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Zbor se zato ponovno izjavlja za skupne zbornice z avtonomnimi oddelki.

Sprejete so bile nato še posebne zahteve k posameznim referatom; tako za ustanovitev Zveze mesarskih združenj;

1. Skupščina se izreče za ustanovitev Zveze združenj mesarjev Dravske banovine s sedežem v Ljubljani.

2. Določijo se trije predlagatelji, ki predložijo banski upravi osnutek pravil v poliditev.

Izvoz sadnega in drugega drevja v Avstrijo. Pišejo nam iz Celja: Karo znano, je svoječasno Avstrija uveljavila nov zakon glede uvoza dreves, na podlagi katerega morajo biti vse pošiljke drevja v Avstrijo poleg drugega, odosno po starih predpisih razpajane tudi s plinom, kar mora svedočiti uradno potrdilo. Seveda pri nas nimamo takih naprav in tako so običajno prizadeti naši izvozniki. Nasprotno pa Avstriji lahko pošiljajo nemoteno svoje dreve k nam. Ali ne bi bilo dobro, če bi se tudi pri nas uveljavilo kaj podobnega, saj prihaja tudi k nam veliko takega inozemskega blaga. (Samo v Celju letni prihod okrog 180 tona raznih vrst sadnega drevja itd. Op. ur.) Tako smo dobili plinisko vojno in marsikaj v našem kmetijstvu bo šlo rakom živžgat, če bomo tako pridno razpajalevali.

Borza

Dne 14. oktobra 1932.

Denar

Med tednji so ostali neizpremenjeni Bruselj, Curih, Pariz in Trst, doim so ostale devize razen Amsterdama evrsite. Odstotek bonifikacije je ostal enakkrat neizpremenjen.

Kakor pričajo iz Dunaja, bo v kratkem prišla na Dunaj jugosl. delegacija, ki naj sklene novo klirniško pogodbo z Avstrijo.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 56.314 Din.

Ljubljana. Amsterdam 2308.42—2319.68, Berlin 1362.91—1373.71, Bruselj 796.91—800.85, Curih 1108.35—1113.85, London 197.47—199.07, Newyork 5722.14—5750.40, Pariz 225.22—226.34, Praga 170.01—170.87, Trst 293.35—295.75.

Curih. Pariz 20.32, London 17.85, Newyork 518.37, Bruselj 71.90, Milaa 26.515, Madrid 42.425, Amsterdam 208.275, Berlin 123.15, Stockholm 91.75, Oslo 89.90, Kopenhagen 92.50, Sofija 3.73, Praga 15.85, Varšava 58, Alene 3.10, Carigrad 2.475, Bukarešta 3.07, Helsingfors 7.07.

Vrednostni papirji

Državni papirji so se danes ucvrstili, le 7% Bler je popustil. Na zagrebški borzi je bil promet srednji v škodi, drugače slab in je znašal: voj. škoda 600 kom. in v 7% Bleru 1000 dol.

Ljubljana. Vojna škoda 200 bl., 8% Bler. pos. 42 bl., 7% Bler. pos. 38 bl., Ruše 125 den.

Zagreb. Narodna banka 3900—4000, Priv. agr. banka 216—224 (224), 7% inv. pos. 52.50 bl., vojna škoda 196—198 (188, 203), 10. 149—200 (195), 12. 195—197, 8% Bler. pos. 39—43, 7% Bler. pos. 36—88 (38), 7% pos. DHB 47 bl.

Belgrad. Narodna banka 3900—4000, Priv. agr. banka 220—224 (224), vojna škoda 193—197 (193.5), 10. zaklj. 198, 12. zaklj. 195, 6% begl. obv. 33.75—34.50 (35.33.50), 7% Bler. pos. 36 den. (36.25, 36), 7% pos. DHB 44—47.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Videti je bilo, da se mu nič kaj ne mudi nazaj domov, čeprav je moral vedeti, da nam njegov obisk v tem času ni bil prav nič prikladen. Lizika, ki je najbolje vedela in znala, je trdila, da si je nalašč izbral ta čas, da bi se lažje posvetil svojemu smotru, ne da bi se mu bilo treba bati nakega motenja in vmešavanja. Z Anko sva smatrala to za nemogoče, toda mati je bila drugačnega mnenja.

Nečastno se mi je zdelo, da bi skrivaj zasledoval Huckabackovo početje, četudi je po mojem naziranju nedostojno zlorabil naše gostoljubje in bi nam bil v onih divjih, nemirnih časih lahko nakopal na glavo Bog ve kakšne slinosti. Uječ je delal namreč dan na dan dolgo izlete, da ni nihče vedel, kam. Takoj po zajtrku je vsako jutro osedlal Anino Dolly, ji naprtil polno vrečo jestvin, zahteval za sedlo dve pištoli in odpekel z doma. Svoje zlato uro in mošnjček z denarjem je pa vselej pustil doma in oblekel je vsakikrat svojo najbolj ponoženo obleko, da ne bi prišli razbojniki v skušnjavo in ga napadli. Vračal se je redno šele pod noč, ko smo se odpravljali s polja domov. Njegova kobila je bila vselej tako upehana, da je komaj vlekla noge za seboj, pa tako zamazana in obkropljena od blata, da so jo še domači komaj prepoznali.

Vse to so opazila naša dekleta, kajti jaz sem bil od zore do mraka pri delavcih na polju. Prosto so me in rotila, da naj zasledim ujeve izlete, toda vselej sem jim pronašal kratko malo zavrnili, češ da mi je kaj takega izpod časti. Vihotapljati

3. Ustanovni občni zbor se bo vršil v Ljubljani, in sicer najkasneje do konca decembra t. l.

4. Clanarina za zvezo se določijo po številu članov združenja.

5. Zaradi uspešnejše organizacije slopi zveza v stike z zvezo hrvatskih mesarjev ter skuša dobiti stike z belgrijskimi mesarji.

6. Posebno pazijo naj polaga zveza na to, da se združijo vsi mesarji Dravske banovine v obstoječih združenjih.

Za omejitve klanja na kmetih:

1. Banska uprava naj izda pravnoveljavno interpretacijo k odloku o klanju na kmetih, in sicer v tej obliki, da bo mogoča mesarski organizaciji pritožba na trgovinsko ministrstvo.

2. Dokler ne izide ministrska določba, naj izdajo dovoljenje za klanje živine po kmetih edino okr. načelstva, katerim pa se mora javiti zakon najmanj 8 dni prej, in sicer potem pristojnih županov.

3. Okr. načelstva naj imajo pravico preprečiti take zakole in podvržiti prestopke kazni.

4. Klanje se mora izvršiti na domu kmetovalca ter se sme meso prodajati le v čistih higienskih prostorih. Vsako nabiranje konsumentov in krošnjarstvo z mesom naj se zabrani.

5. Pred klanjem mora ogledati živino živino-zdravnik, ki naj izvrši tudi ogled mesa na licu mesta.

6. Število zaklane živine mora biti v sorazmerju z obsegom kmetije.

7. Klanje naj se dovoli samo praviim kmetovalcem, katerim je poljedelstvo glavni posel in ne gostilničarjem, trgovcem itd., katerim je kmetijstvo le postranski zaslužek.

Sprejeti so bili nadalje še sklepi o primerni vzgoji mesarskega naraščaja, o pravilniku za proste stojnice ter preprečenju zlorab prodaje na prostih stojnicah, o omejitvi škodljivega prekupčevanja, o odpravi tako zvane prodaje obrtne pravice za neupravičenec.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 70.35, Alpine 12.20, Trboveljska 20.95, Leykam 1.30.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu jenadale evrsat. Pšenica je bila zaključena po 155 za 76 kg, nadalje je bil za umetno sušeno koruzo tečaj 75 denar blagu, dofini so za blago zahtevali že 80. Milini so začeli uveljavljati prodajo in stane moka že 250—285. Tudi za orobe je zelo živahno povpraševanje iz Rotterdam in drugod. V splošnem pa blaga na trgu skoro ni tu ga tudi le redko kdo da.

Novi Sad. Pšenica bač., okol. Novi Sad, Sombor, sred. gor. 147—149, bač. ladja Begej 152—154, ladja Tisa 154—156, polska 149—151, gban. 143—145, par. Vršine 147—153, koruza bač. stara 92—94, ban. stara 85—87.50, srem. novo sušena 64—66, okol. Srd 82.50—85, par. Indija 71—73, par. Sid 73—74. Tendence evrsat. Promet: 48 vagonov. Ostalo neizpremenjeno.

Sombor. Pšenica bač., okol. Sombor 147—150, gbt. 150—152.50, polska 145—147.50. Tendence evrsat. Promet 92½ vagona.

Budimpešta. Tendence neodrejena. Promet tih. Pšenica okt. 12.82—12.87, zaklj. 12.87—12.88, marec 14—14.07, zaklj. 14.04—14.05, koruza maj 8.98—9, zaklj. 9.04—9.06.

Chicago. Pšenica marec 53.50, maj 54.625, dec. 58.375, koruza marec 31.125, maj 32.25, dec. 26.125, oves marec 18.25, dec. 15.625, rž marec 34.75, december 31.

Winnipeg. Žito okt. 58.125, dec. 60, jan. 54.625.

Odmevi „Slovenčevega“ propagandnega poleta

Ljubljana, 10. okt.

Naročilnice, ki so jih našli ljudje med ostalimi letaki, ko jih je spuščalo naše letalo, nam še zmerom prihajajo. Veliko najditeljev je takih, ki nam kar na naročilnici objublajo, da bodo ostali tudi vnaprej naši naročniki. Gospod J. K. iz Domžal nam n. pr. piše: »Prosim, da mi takoj s 1. oktobrom pošljete brezplačnega »Slovenca« za en mesec. Potem se bom še nadalje naročil, tako da postanem deležen žrebanja o božiču tudi jaz.«

Kakor znano, pride pri žrebanju za naše jubilejne nagrade, ki jih bomo razdelili o božiču med naročnike, vsakdo, ki bo vsaj tri mesece naš naročnik in bo za to dobo tudi plačal naročnino.

Gospa S. A. iz Novega mesta nam piše: »Tu pošiljam naročilnico, dobim torej en mesec brezplačno »Slovenca«, za dva meseca ga bom pa plačala, če bom deležna kakšne nagrade.« — Deležen bo vsak, kdor bo izžreban!

Podobno piše tudi g. B. F. iz Nasovč pri Komendi, ki je našel naročilnico nekje v grmovju

skoraj razirgano: »Prosim, da so mi pošilja list do božiča, da se udeležim žrebanja. Bom doplačal za dva meseca!«

Sploh je zanimanje za naše jubilejne nagrade vsepovsod veliko. Vsak dan se oglašajo novi naročniki, ki tudi hočejo priti v poštev pri žrebanju o božiču. Prosimo zlasti vse, ki še niso poslali naročilnic, da se požurijo, ker so veljavne samo tiste naročilnice, ki jih bomo dobili do 15. oktobra.

Našli so naročilnice še sledeči: Tome Fani, mlinarica, Begunje pri Lescah; Perko Janez, Polje 6, Begunja pri Lescah; Boras Ignac, čevljarški vajenec, Videm ob Savi; Gorjanc Franc, delavec, Lesno brdo, Vrhnika; Skale Jurko, Arjavas 18, p. Petrovče pri Celju; Nedog Martin, Holtmova ulica, Ljubljana; Stalec Frančiška, Dolenja vas 20, Selca nad Skofjo Loko; Kambič Edi, Ljvada, Maribor; Predanič Adolf, ključavničar, Brežice; Čede Ivan, dijak, Društvena ulica, Novi Vodmat, p. Moste; Eržen Marica, Zg. Bitnje, Stražišče pri Kranju; Koželj Ivan, Valburga 20, p. Smlednik; Novak Maks, posestnik, Artiče pri Brezicah; Lap Anton, vrtnar, Šutna, Kamnik; Zervonik Franc, posestnik, Studenčeva, Ljubljana; Kuhar Rudi, mizar, Mokronog; Godec Jožef, kmet, Zbelovo, Leče pri Poljčanah; Janež Jakob, rudar, Trbovlje 367; Kapler Jože, pleskar, Sredina 14, Ljubljana; Batagelj Slavko, dijak, Gerbičeva-Trnova, Ljubljana; Pipan Jožef, posestnik, Senčur 145; Vreček Vinko, pos. sin, Visoko, p. Senčur; Brolih Anica, pos. hči, Tupalče, p. Predvor; Lekšan Rudolf, ključavničar, Stožice pri Ljubljani; Krajnc Jože, učitelj, Biš. p. Sv. Bol-

„Heliodont“

je najpopolnejša pasta za zobe! Napravi zoba snežno-bele in osvežuje usta. Cena Din 5.— po tubi.

fen kv Slov. goricah; Polak Vinko, ključav. pom., Višelnica, Gorje pri Bledu; Perger Pavla, Preserje, p. Braslovce; Znidarski Ivan, trgovec, Zadovinec, p. Leskovec-Krško; Veršaj Albin, posestnik, Stara Bučka 29, p. Skocijan; Pirc Franc, čevljar, Leskovec 44; Gioles Alojzij, zastopnik, Leskovec 44; Zaje Anton, pos., Zimurice, p. Sodražica; Marolt Polde, zidar, Jelovec, p. Sodražica; Trček Josip, strojnik, Jelenov Jeleb, Loški potok; Tekavec Karol, žagar, Gorica vas, Ribnica; Molek Jakob, zemljeradnik, Gredenc, Žužemberk; Gracar Tone, zemljeradnik, Gredenc, Žužemberk; Florjančič Jože, St. Peter pri Novem mestu; Zervonik Matevž, izvozeček, Mlino-Bled; Uresk Alojzij, pokopališče Sv. Križ-Ljubljana; Ferencak Frančiška, zasebnica, Zalag pri Ljubljani; Glavac Marlin, posestnik, Beltinci, Slov. Krajina; Humar Ivan, vozovni pregl. drž. žel., Ljubljana VII; Muzik Tomaž, Loka, p. Križe na Gor.; Krašovec Jožica, učenka, osnovna šola na Vrhniki; Judež Jurij, Ples, Moravče; Dolinar Franc, zidar, Moše, Smlednik; Pucihar, Zibertova, Šiška; Grčar Ivan, meh. pom., Doslovec, Zirovnica na Gorenjskem. (Dalje prihodnjič.)

GLEICH

Mesto na kolesih -- Mednarodni volecirkus

Soglasna sodba mednarodnega tiska:

GLEICH in njegovo predstojajoče gostovanje je največji dogodek. Zelo interesantno in veličastne predstave nadkriljuje vse, kar se je občinstvu dosedaj nudilo na tem polju.

GLEICH je zgradil svoj cirkus na znanstveni podlagi. Dnevno navdušuje tisoče posetnikov šotorsko velemesto z dresuro svojih živali in senzacionalnimi produkcijami svojih izbranih umetnikov kakor tudi z gracijoznostjo svojih plesalk.

GLEICH je brez dvoma največji in najboljši cirkus. Navdušenje publike se očituje s tem, da stalno povečuje s svojim gromkim priznanjem njegov svetovni sloves.

GLEICH podaja v novi obliki prava cirkuška predvajanja v svoji ogromni areni z 62 metri premera, ki je ni mogoče posneti. 12.000 gledalcev ima prostora v cirkuškem prostoru. V cirkusu Gleich so samo sedeži in dobe vsi obiskovalci poceni in udobne sedeže.

GLEICH prihaja s svojo popolno zbirko živali, med katerimi so najlepši in najbolj izbrani eksemplarji.

GLEICH bo dal svojo prvo predstavo v Ljubljani

17. oktobra točno ob 8. zvečer na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju.

GLEICH ostane v Ljubljani samo kratek čas.

GLEICH bo dal 17. oktobra samo eno predstavo ob 8. uri zvečer. Počeni od 18 oktobra bodo vsak dan

dve predstavi

popoldne ob 3. uri in ob 8. zvečer. Na popoldanski predstavi se daje popolni večerni spored. Nezaposleni, invalidi, upokojeanci in otroci plačajo pri popoldanskih predstavah polovične cene.

BREZPLACNI KONCERTI pred cirkusom od 11.—12. ure (v nedeljo od 10. do 12. ure), od 2.—3. ure in na večer od 7.—8. ure. Živali se lahko ogledate vsak dan od 9.—18. ure.

Počeni od ponedeljka 17. oktobra so blagajne cirkusa stalno odprte od 9. ure zjutraj. — Predprodajo vstopnic je prevzela Zvezna knjigarna d. z o. z. Šelenburgova ulica 7.

se v Doonsko dolino in tamkaj voluntiti, se mi je zdelo vse bolj možato, kakor pa paziti skrivoma na matrono starca, pa še bližnjega sorodnika. Saj so bili Dooni sovražniki javne varnosti in ob vsakem koraku v njihovo gnezdo sem junaško tvegati svoje življenje.

Z menoj torej niso mogla dekleta nič opraviti, vendarle so si znale pomagati. Ko smo drugi dan želi jedli, sem na svoje presenečenje našel na polju samo trinajst ženicev, dasi jih je bilo drugače vedno petnajst.

»Kdo je pobegnil z njive?« sem vprašal strogo. Vsi so me začudeno pogledali. »Saj jo je John Fry še pred zajtrkom mahnil preko polja,« je znil Bill Dodds. »Mar niste vedeli, gospod?«

»No, dobro, on že ve, kaj mu je storiti,« sem odvrnil, kajti John Fry je bil nekakšen delavski paznik, pa mu nisem smel prikrajšati ugleda. Na tihem sem pa sklenil, da ga bom med štirimi očmi prav pošteno prijel za to.

Kadar sem drugikrat prišel domov, mi je Anka vselej pridno pripravljala večerjo, medtem ko je Lizika sedela pri ognjišču in čitala, a mala Rut opazovala sence na steni. Oni večer pa ni bilo nihogar v kuhinji. Ne baš dobre volje sem odšel v deklisko sobo. Tam so vse tri sedele in pozorno poslušale Johna Fryja, ki jim je vprav na vsa usta pripovedoval neko svojo pustolovščino. Poleg njega je stal sodeček piva in v roki je baš držal rog s piščajo. Delal se je velikega junaška in dekleta so ga še potrjevala v tem mnenju.

»Dobro si se odrezal, John,« je dejala ena od mojih sester, »to si pa res izborno opravil! Kako junaško si se držal! Pripoveduj nam naglo dalje.«

»Kaj pomenijo te neumnosti?« sem iznenada zakričal tako glasno, da so se od strahu ve držnili. »Poberi se hitro domov k ženi, John, sicer

dobiš že sedaj, kar ti gre, in ti ne bo treba čakati do zajtra.«

John ni nič izpregovoril, temveč se je poprskal po glavi in se ozrl po dekletih, da bi se zavzele zanj.

»Glej, da se ti pobereš,« je dejala Lizika in uprla pogled kljubujoče vame; »kakšno pravico se drzneš priti v deklisko sobo, ne da bi te bil kdo povabil?«

»No, dobro, gospodična Lizika, menda ima tudi mati kaj pravice tukaj,« S temi besedami sem se okrenil, da bi šel po mater, toda Anka me je prišla za roko, mala Rut mi zastavila pot, a Lizika vzdiknila: »Ne bodi neumen, John, saj veš, da so tudi nam znane marsikakšne tvoje nerodnosti; nemara več, nego si misliš.«

Pogledal sem Anko, da bi videl, ali me ni morda izdala, toda pogled na njen odkrit obraz me je pomiril, na kar je izpregovorila:

»Prenajlila si se, Lizika, nobena od nas ne ve ničesar takšnega o našem Johnu, da bi se nam bilo treba sramovati. Saj dela za nas od zore do mraka, potemtakem lahko odhaja in prihaja, kadar ga je volja in mu ni treba za to prositi dovoljenja pet let mlajše punčare. Sedl lepo k nam, John, pa boš zvedel vse, kar smo počele brez tvoje vednosti, četudi nemara ne boš tega odobral. Kakor ti mora biti znano, dragi John, smo bili vsi silno radovedni, čemu je prišel uječ Ruben v tem letnem času k nam. Upali smo, da nam bo mogla Rut to pojasniti, toda ona ne ve nič več ko mi. Pustil bi to vndmar, če ne bi šlo za mojo ubogo Dolly, ki je slednji večer prihajala vsa zdelana in upehana domov. Tega nisem mogla dlje prenašati in sem mu zabrusila, da je Dolly moja last. On se je pa otresel name, da smo mu dolžni onega ponija še od tedaj, ko smo si prisvojili one-

ga divjega konja, na katerega so ga bili privežali Dooni, in da bo namesto onega odgnal mojo Dolly s seboj v Dulverton. To se ne sme zgoditi, če je količkaj pravice še na sveta, kajne John?«

»Tako je, ne dobi je drugače, ko s pogojem, ki sem mu ga bil stavlil že tedaj. Če hoče imeti ponija, mora sprejeti tudi predlog, da ga privežemo z jermenji na njen ozki hrbet.«

Anka se je sladko nasmejala in nato nadaljevala:

»No, John, potemtakem smo bile vse potrite in neerčene. Ti tega seveda ne moreš razumeti, toda verjemi mi; vsak večer sem obiskala ubogo Dolly, jo poljubljala in izpraševala, kje je hodila in kaj je videla. Toda zvesta žival mi tega seveda ni mogla povedati, vendarle je vselej pametno prihitela ušesa in obračala oči. Nekoč sem velela Johnu, naj ji zaveže rep in zatakne vanj bel trak kakor za okras, da bi jo po tem znaku mogla opaziti tudi v daljavi na pobočju griča. Toda uječ je bistroumno uganil mojo nakano, pa je bel trak kratkoma odrezal, češ da si ne mara z njimi priključiti Doonov za hrbet. Ker nam tudi ti nisi hotel pomagati, smo se morale nazadnje obrniti do Johna. Ukazale smo mu osedlati gorskega ponija in slediti uječu v gorovje.«

»Ej, in dobro sem opravil, kakor mi je bilo naročeno,« je vzdiknil John navdušen.

»Tako, in kaj si videl tam, John?« sem ga vprašal z napeto radovednostjo, dasi sem se delal ravnodušnega.

»John je bil baš pri tej točki,« mi je pojasnila naglo Lizika, »ko si stopil v našo sobo in ga pre-

»Potemtakem naj prične, kjer je neha! Ko smo že tako daleč, s to zadevo, je moja dolžnost, da jo že zaradi matere in vas doženemo do konca.«

TVRDKA, KI POZNA OKUS NAŠIH DAM

To dokazujejo velike pošiljke prekrasnih damskih oblek, plaščev, edinstveni kosi slikovitih žemperjev in vestie, ki vprav zadivijo vsako damo. Cene brezkonkurenčne!

LUKIC, LJUBLJANA, STRITARJEVA

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka peltina vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Prireditve

»Maskirani netopir«
v Mariboru. Prispeli so akrobati, ki bodo izvajali počenši s 15. X. ob 7 zvečer svoje akrobacije v Tattenbachovi ulici. V mestu ostanejo samo 3 dni. Povsod so zbuiali največjo pozornost. Pridite in pogledite!

Službeiščejo

Opekarni!
Keramična podjetja! Dolgoletni strokovnjak želi spremembo mesta. Ponudbe pod »Upravitelj« št. 14.397 na upravo »Slovenca«.

Denar

Vanka beseda 1 Din
Posojila
od 100.000 do 5.000.000 Din iščemo za 1. hipoteke — eventualno tudi v hranilnih knjižnicah. Cenjene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52. d

Vrednostne papirje
vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižnice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Službodobe

Vrtnarja
za preureditev sadovnjaka, pridnega delavca — sprejem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Planiranje« 14.860. (b)

Sirarja
neozjenjenega, starejšega, samostojnega, za proizvodnjo ementalkega sira — iščemo za večjo našo podružnico. Ponudbe z označbo plače nasloviti na Mlekarska Industrija »Zdenka«, Veliki Zdenci. (b)

Spretnega akviziterja
za oglaševanje proti visoki proviziji sprejme zadruga »Moj dom« — Ljubljana, Miklošičeva cesta 15. (b)

100%

Vaših želja zmora... zadovoljiti z našo ogromno izbiro blaga za jesen in zimo in nudimo:

Za	damske obleke volnene od Din 36— datje	
	» plašče » » » 85— »	
	moške obleke šof » » » 54— »	
	» » » » » » » 114— »	
	» » » » » » » 128— »	
	» » » » » » » 78— »	
	» » » » » » » 115— »	

Baržuni, barhenti, flanele, pliši itd. po engro cenah
Specialna trgovina

Novak - Ljubljana

Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkvi)

Hlapec

vajen vseh del, išče službo. Lojs Romšak, Gozd, Kamnik. (b)

Prodajalka

samostojna, z večletnimi izpričevanji, ki bi pomagala tudi pri gospodinjstvu, se sprejme na delo. Navesti je starost ter tvrdke, pri katerih je doslej službovala. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pridna in zanesljiva« št. 14.850. (b)

Objave

Člane »Vzaj. pomoči«
ponovno pozivamo, naj se zglasijo pri »Solidarnosti«, reg. pom. blagajni, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8, najkasneje do konca oktobra v svrhu nadaljnjega zavarovanja pod izrednimi pogoji. Za pismen odgovor priložite znamko za 2 Din. (o)

Stanovanja

ODDAJO:

Pristopajte

k Društvu stanovanjskih najemnikov — Ljubljana, Vegova ulica 8. (o)

Prazno sobo

oddam na Mirju blizu Obrtne šole mirni, solidni osebi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.395. (c)

Dvosobno stanovanje
oddam novembra. Herbersteinova ulica 22. (c)

Sobo in kuhinjo

takoj oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.795. (c)

Stanovanje

enosobno in dvosobno s pritliklinami in vrtom se odda s 1. novembrom. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.684. (c)

Stanovanje

trisosobno, komfortno, v sredini mesta, se odda s 1. novembrom. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.685. (c)

Dvosobno stanovanje
blizu tramvaja, Udmat, ceno oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.944. (s)

Dvosobno stanovanje
veliko, s strogo separiranim vvhodom, pripravno za obrtnika, oddam z novembrom. Cesta v Rožno dolino 36. (c)

Sobo, kuhinjo

pritlikline oddam za november. Val. Vodnikova ulica 15. Zelena jama. (c)

Stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kopalnice itd. se odda za 1. november v Dalmatinovi ulici 3. Poizve se v stavbni pisarni na Rimski cesti 2/L. (c)

Meblovana sobica

se takoj poceni odda. Ilirska 17, podpritlikje. s

Prazno sobo

veliko, parketirano, s posebnim vvhodom in elektriko, oddam. Friškovec št. 6. (s)

Dve opremljeni sobi
s posebnim vvhodom in elektriko oddam. Friškovec št. 6. (s)

Inserati v »Slovencu«
imajo največji uspeh.

Vnajem

ODDAJO:

Dva lokala

v Igriški in vogal Gregorčičeve ulice — ugodno oddam. Vprašati v brivskem salonu istotam. (n)

Lokal in delavnico

oddam Anton Zigon, krojaški mojster v Rožni dolini, cesta IV št. 7. vsled preselitve svoje krojašnice v Gradišče št. 4, poleg magazina Teokarovič. (n)

27 hektarov gmajne

za branje gob dam v najem za 3000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.847. (n)

Razno

Vsako soboto

in nedeljo nudim prvovrstne domače pečenice, krvave in jetrne klobase. Priznana dobra nova in stara vina! Se priporoča restavracija Zebal, Rudnik, Ljubljana, Dolenjska cesta. (r)

Posestva

Petstanovanjska hiša
visokopritlikna, v bližini mesta, ob glavni cesti — naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12.686. (p)

Stavbno parcelo

prodaj; meri 670 m², Krasna lega. Dr. Kodre, Staničeva ulica 3. (p)

Hotel in trgovina

16 sob, kegljišče, vrt, ledenica itd. se prodaja ali da v najem. Ponudbe na Hotel »Turist«, Bled. (p)

Hišico

dvostanovanjsko, prodam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Bližina Ljubljane in tramvaja« 14.832. (p)

Pritlikna hiša

v Novem mestu, Breg št. 2 — naprodaj. Pojasnila daje: Franc Pelko, krojač trgovec, Novo mesto, pri mostu. (p)

Gozdno posestvo

50 orolov, z gosposko hišo pri Mariboru, prodaja za 250.000 Din Zagorski, Maribor, Franciskanska št. 21. (p)

Zaradi nujne

preselitve prodam hišo z dobro idočo trgovino na najprometnejši točki periferije mesta Ljubljane. Cena nizka. Polovica v gotovini, ostalo pa event. hran. knjiža. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod zn. »Zasigurana bodočnost« št. 14.970. (p)

Štedilnike

raznih vrst; vrtno, balkonske in stopniške ograje, dimn. vratica, brzojarilnike, nudi po najnižjih cenah ključ. podjetje Ciril Podržaj, Ig pri Ljubljani.

obramba pred infekcijo

bo za Vas zobna pasta GIBBS, kajti njena pena očisti in aseptizira vse dele ustne votline. Zobna pasta GIBBS štiti in beli Vaše zobe, krepi zobno meso, prijetno osveži duh.

Oglejte si

zalogo damskih klobukov. Krasna izbira. Nizke cene. Preoblikovanje 28 Din. Salon »La Femme Chic«, Anica Puhek, Selenburgova 6/L. (t)

Kašo

ješpreni, ajdovo moko vedno svežo oddaja na dobole veletrgovine
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Kurja očesa

najbolje sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mast

dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz vurnice in glavnega skladišča

M. HRNJAK
Črna — SISAN
Varujte se potvorb

Cenjene dame!

Čast mi je naznaniti Vam da bom odprl v soboto, 15. oktobra svoj

Damsko frizerski salon v Ljubljani

Prečna ulica 4 (v bližini Mestne kopelji)

Salon je popolnoma na novo elegantno preurejen in ustreza vsem zahtevam higijene in je vsestransko strokovnjsko z aparati in pripomočki s katerimi bom mogel zadovoljivo ustreči zahtevam vsake dame opremljen. Nadejajoč se, spoštovane dame, da boste često posetile moj salon se Vam vujavno priporočam

Damsko frizerski salon Franci Kliš

Ljubljana, Prečna ulica 4.

Javna zahvala!

»Solidarnosti«, reg. pom. blagajni v Ljubljani, Kolodvorska ulica 8, izrekam javno zahvalo za takojšnje izplačilo polne pripadajoče mi pogrebne po ponesrečeni materi.

»Solidarnost« vsakemu najtopleje priporočam.

V Ljubljani, dne 14. oktobra 1932.

HOCEVAR ANTONIJA, posestnica
Zgornja Šiška št. 11.

Zahvala

Sprejmite vsi, ki ste spremili našega nepozabnega pokojnika, gospoda

Ignaca Verbajsa

upokojenega ravnatelja »Narodne tiskarne«

na njegovi poslednji poti, mu poklonili zadnje cvetje, nas vseh iskreno hvalo. Naša zahvala č. duhovščini, Ljubljanskemu Sokolu, kakor tudi zastopnikom in uslužbencem »Narodne tiskarne«, Maša zadušnica bo v ponedeljek 17. oktobra t. l. ob 7 v franciskanski cerkvi.

Užaloščeni ostali.

ZAHVALA. Ob priliki težke izgube naše nad vse ljubljene hčerke

ERNE

smo prejeli toliko dokazov iskrenega sočuvstvovanja in odkritosti srčnih tolažil, da nam je nemogoče vsakemu poedincu za to izreči svojo zahvalnost; vsled tega vsakemu, da jo izvoli vsak tem potom sprejeti.

Osobito se zahvaljujemo za toliko prekrasnega cvetja, zahvaljujemo se gospodom šefom obeh ljubljanskih kurilnic in kurilnice v Mariboru, ki so se s svojim osebjem tako mnogoštevilno udeležili zadnje poti drage nam pokojnice, našo zahvalnost izreka tudi uradništvu strojnega oddelka direktije Ljubljana za veliko ljubeznivost, ki so nam jo izkazovali v teh težkih dnevih in ob odprtem grobu, zahvalo smo dolžni tudi požarni bramb delavnice drž. železnice v Mariboru in prostovoljnemu gasilnemu društvu v Studencih, istotako tudi godbi »Drava«, predvsem pa pevskemu zboru društva »Drava«, ki je s svojim turobnim petjem tako blagodejno vplivalo na naša s tugo prenapolnjena srca.

Zahvaljujemo pa se tudi g. župniku Baronu za lepe, tolažbe polne besede, namenjene naši dragi pokojnici na poti v večnost. Končno pa bodi izrečena zahvala tudi vsem onim, ki so nam stali ob odprtem grobu in nam s svojo ljubeznivo prisotnostjo olajšali težko ločitev od naše ljubljene.

Ljubljana, dne 14. oktobra 1932.

Globoko užaloščena rodbina ing. ANTON DOLINSČEK.

„POLLJUDI“ NI...

Pred nedavnim so zakričali časopisi, da so odšli na Sumatru okostje človeka, ki je na prehodu iz opice v človeka. Ne dolgo za tem pa so v Bataviji dokazali, da je to skelet poginole opice. Se zmerom namreč hodijo nekateri raziskovalci po sledi Darwinovih razvojnih teorij; pozabljajo namreč, da so bile že šeststokrat ovržene izvestne najdbe razvijajočih se ljudi. Zdaj si izmišljajo nove rodove, ki naj bi bili na stopnji »polljudi«. Tako trdi neki angleški raziskovalec, da žive na Tibetu neznana, tako zvana »snežna« ljudstva; a polkovnik Fawcett, ki je pred letom dni končal v Južni Ameriki, je menil, da so v južnoameriških pragozdovih ljudje najnižje stopnje kulture, ki so v sredini med človekom in opico. Seveda, kje so, to se ne vpraša; glavno je pač, da je vržena misel... Iskali so in iskali jih še bodo, »polljudi«, a našli jih seveda ne bodo. Saj so ravno tisti narodi, ki so jih obsodili za najnižjo človeško vrsto, pokazali visoko duhov-

Upogljivo steklo

Po dolgoletnih poskusih se je končno le posrečilo sestaviti spoj, ki da upogljivo steklo. Bojazen, da bi kdo ubil šipo, bo v bodoče izginila. Zakaj steklenih črepij ne bo več. Kakor kaže slika, drži steklo, ki je debelo 6 milimetrov in postavljeno le na koncih na stolice, troje ljudi

no inteligenco. Na tem mestu ni bil nikoli omenjen slučaj Ognjenozemcev, ki so bili tudi tako obsodjeni, a so danes čisti kot luč.

Prebivalci Ognjene zemlje so veljali v etnologiji zadnjih sedemdeset let kot posebno dragocen eksperiment za teorijo splošne evolucije, biološke, socialne, verske itd. Darwin, ki se je na svojem potovanju okrog zemlje mudil na Ognjeni zemlji, jih je namreč uvedel v etnologijo kot tipičen zgled najnižje človeške pasme, ki po svojem telesu (so namreč prtilikavci), po svoji kulturi (ker so baje ljudozrci in nimajo nobene nadnaravne ideje) tvorijo neko prehodno vrsto med živalmi in višje organiziranimi človeštvom. Legendo o njihovih kani-balističnih nagonih so sicer že razkrinkali pred desetletji protestantski misijonarji, ki so se naselili okrog 1850 na Ognjeni zemlji, a potrdili so na drugi strani tezo Darwinovo, da so Ognjenozemci brez vere. Toda ti zanikavani prtilikavci so pred desetletji leti ob priliki ekspedicije nekaterih katoliških etnografov (dr. Koppers in dr. Gusinde) sami sijajno demantirali Darwinovo trditve. Preden izginejo s sveta (izumirajo namreč jako), izpričujejo na tako nedvoumen način svojo preprosto, a grandiozno vero v eno samo najvišje bitje, da se kaj podobnega nismo srečali pri primitivnih narodih.

Na Ognjeni zemlji prebivajo tri domača plemena, od katerih sta dve, Jagani in Alakuluf, zares stari, z najnižjo kulturo, a štejeta skupno komaj 170 prebivalcev. Dvanajsta ura je torej bila, da so etnologi proučili njihovo kulturno mesto med ostalimi primitivi. Kot smo rekli, spadajo pod najstarejši prakulturni krog, to se pravi: ne poznajo ne poljedelstva ne živinoreje, marveč svobodno nomadsko življenje brez stalnih bivališč, brez kovinastega orodja in orožja. Za živč skrb narava sama: lov in divji sadežji so edini viri življenja. Ta primitivna kultura, ki se je morala poroditi nekje v Aziji, je zavalovila v Ameriko in se ohranila v

oddaljenih, izoliranih pokrajinah, tako med Eskimi v Severni Ameriki in na Ognjeni zemlji ob rtu Južne Amerike. Poznejši kulturni toki niso mogli dočela preplaviti teh zadnjih zatekališč stare kulture. Saj je Ognjena zemlja s svojimi skalovitimi in ledenimi oloki kakor nalašč pripravna, da nudi miren azil starim kulturnim ostankom. Kakšna je torej duševnost in miselnost teh prastarih, majhnih plemen, ki love po svojih samotnih fjordih s harpuno svoj plen in merijo s pračo na lisice v gozdu in na ptice v ozračju?

Koppers in Gusinde sta topot odkrila tajnosti Jaganov, med katerimi sta živela tri mesece. Jagani so privedli ob tej priliki svoje slovesne iniciacije ter so sprejeli oba učenjaka v plemensko zvezo. Iniciacija je slovesen obred, s čimer se fant ali dekle sprejme kot enakovreden član med odrasle. To je vzgojna šola primitivnih narodov, kjer dobi mladina zelo resen pouk v izročilih, navadah, versko-nravnih idejah plemena. Iniciacija naj pravi iz kandidatov dobre, pristne Jagane po vzoru starih.

Ko sta torej postala ta dva učenjaka prava Jagana, za nju ni bilo več nobene tajnosti. Tako sta ugotovila sledeče: Jagani imajo enozenstvo, ne pa kot so mislili prej, da so brez zakona. Verujejo v posmrtno življenje, samo ne vedo, v kakem stanju so duše umrlih. Tudi verujejo v duhove. A kar najbolj preseneča, verujejo v eno najvišje bitje, ki popolnoma suvereno vlada nad naravo, nad duhovi in človeško usodo. Zamore vse: ozdravlja bolezni, rešuje iz nevarnosti; njegovo je vse, kar je na svetu. Je najvišji duh in biva sam v nebesih; nima sorodstva, nima družine, sploh ni oženjen! Vse vidi in vse ve. Blag je in radodaren, a tudi pravičen in kaznuje zločine...

Jagani izpovedujejo torej pravi monoteizem, vero v enega samega Boga. Etnologom, ki poznajo etnološka razkritja zadnjih desetletij v Afriki in Avstraliji, ni enoboštvo primitivnih narodov nič novega. Toda tu leži ves pomen te razkritve v dokazu, da Ognjenozemci niso neka razvojna stopnja človeka iz živali, marveč so to ljudje z visoko versko kulturo.

Seveda se je nehote vsililo vprašanje: če ni to infiltracija krščanskih idej misijonarjev? Pa na tozadevna poizvedovanja obeh etnologov so Jagani kategorično dementirali, češ, to je njihov stari bog. Stari protestantski misijonar J. Laurence, ki biva že od leta 1859 na Ognjeni zemlji, a že 20 let ne izvršuje misijonskega poklica, je bil sam presenečen ob teh odkritjih obeh etnologov ter je izjavil: Čeprav bi živel med Jagani že 50 let, ne bi ničesar izvedel od njih! Zakaj? Popolnoma naravno. Ker nima nikake etnološke izobrazbe, se ni nikoli zanimal za tradicije in nazore domačinov in jih tudi nikdar ni vprašal! Ko sta Koppers in Gusinde ponovno vprašala najstarejše Jagane, zakaj nikdar niso govorili misijonarjem o njihovem najvišjem božanstvu, so odgovarjali:

Misijonarji nas niso nikoli vprašali po naših lastnih verskih nazorih, pač pa so nam od nekdanj zabijevali: Vsa vaša vera je bajka in laž; to morate pozabiti in sprejeti naš nauk. Pa mi smo se kmalu zavedali, da njihov Bog ni nič novega, marveč da je to isti kakor naš...

Pomenljivo je tudi, da nebena ime Jagancev, ki ga rabijo za najvišje bitje, niti od daleč ne spominja na katerikoli izraz krščanske vere. — Učenjaka sta napisala 30 pristnih jaganskih pesmi in spravila melodijo na gramofon. Posebno pesmi žalostinke so pretresljivo lepe. Na pr.: O, kako smo nesrečni, ko nas ta dva (učenjaka) silita zapeti žalospeve! Ona prihajata od številnega naroda, nas pa je tako malo (Sedemdeset)! Kar nas je ostalo, smo kakor ptički, ki smo lovcu ušli! In Vataunewa (bog) nam je vzel najboljšo. Le nekaj grdih je ostalo od jaganskega rodu. Mi preprosti in bolni smo ostali. Samo nam je pustil življenje...

Torej Jagani, ki so jih belci streljali kot živali in jim otroke z materinih prsi trgali pa jih ubijali, so dokazali ob zatonu svojega narodnega življenja Darwinu in vsem krivičnim belcem, da niso »polljudje«. Ljudozrci in brezbožci, marveč globoko čuteč narod, ki je čudovito blizu kristjanom...

Bisere zažgal

Ameriška pšenica in brazilska kava, kateri so dali farmerji oziroma njihovi prekupci zaradi prevelike množine potopiti v morje, s čimer so mišlili zmanjšati blagu dvigniti ceno, sta našli tovariša v nesreči: Japonski draguljar v mestu Kobe je dal zažgati 720.000 biserov. S tem upa, da bo globoko padlo ceno japonskih biserov dvignil. Cena zažganega blaga znaša nad 500.000 jenov.

V Sovjetih nekaj vre

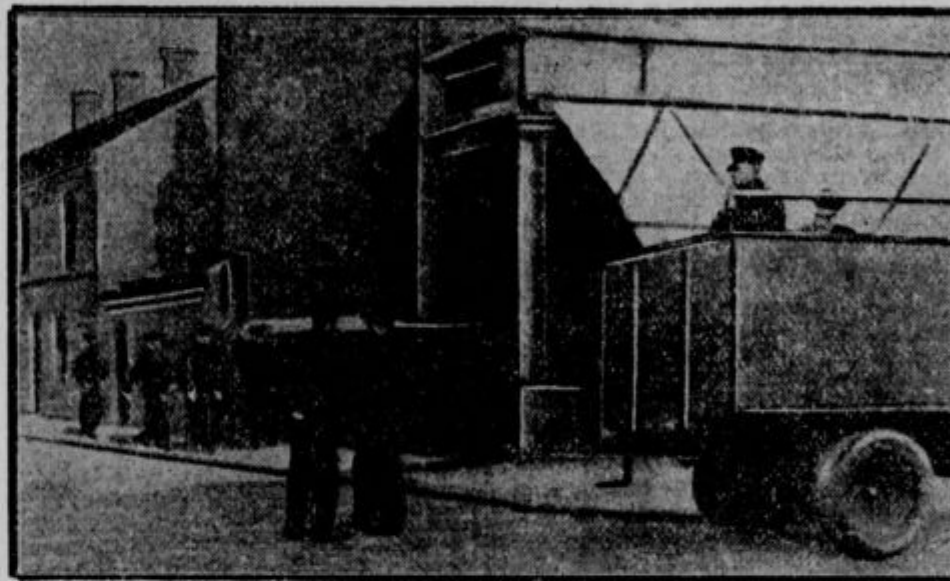

Po sklepu centralne komisije komunistične stranke v Sovjetski uniji, katere generalni tajnik je Stalin (desno), je bilo izključenih 20 odličnih članov iz komunistične stranke. V komunikatu je napisana obširna utemeljitev izključitve, ki v glavnem pove, da so bili to neizprosnni nasprotniki Stalinovi in komunistične stranke. Kot kolovodji te opozicije se označujeta pred vsem Zinovjev in Kamenjev, ki sta igrala v stranki veliko vlogo. Zinovjev (v sredini) je bil nekoč eden najožjih sodelavcev Leninovih, Kamenjev je bil po smrti Lenina član triumvirata, ki je tedaj vodil Rusijo, potem pa je bil poslanik v Rimu in končno ljudski komisar za trgovino. Vsi ti dvajseti člani pa so bili le izključeni iz stranke, brez druge kazni, kar dokazuje, da imajo zaslonbo v narodu, katerega pa se Stalin ne upa več izzivati

Originalen testament

V Ferrari je umrl večkratni milijonar, Jud Zamoroni, ki je zapustil testament posebne vsebine: Palačo daruje tukašnjemu trgovskemu klubu pod pogojem, da je nikomur naprej ne proda. Dalje zahteva, da mu postavijo v dveh delovnih sobah, kjer se je največkrat mudil, po en marmorni doprnik, ki ga bo izklesal najboljši kipar Italije. Stanovanci njegove palače so dve leti prosti vsake najemnine, naj se pa pri tem ude dobrote deliti. Člani trgovskega kluba ne smejo v znak

žalosti skozi štiri dni niti enkrat »kart vreči«. Stene spalnice morajo biti ta čas prevlečene s črno preprogo. Veliko njegovo spominsko ploščo z napisom v verzih morajo postaviti na pročelno steno palače. Mestnemu rabinu poklanja veliki briljantni prstan s prošnjem, da ga nosi takrat, ko bo ob največjih praznikih stopal v tempel. Drugi prstan z biseri pa daruje onemu Izraelitu, ki se bo po njegovi smrti prvi v Ferrari poročil... Saj ne vedo, kaj delajo!

Prva radio-slika iz Belfasta

Kakor je znano, je prišlo v irskem mestu Belfastu do težkih spopadov med policijo in brezposelnimi delavci, ki zahtevajo povisek dosedanjih podpor, kakor ga imajo angleški tovariši. Demonstranti plenijo trgovine, ustavljajo živežne vozove, podtikajo ogenj pod poslopja, streljajo na cestne železnice, sprejemajo policijo, ki je poklicala na pomoč nad 3000 tovarišev, s strelji in točo kamenja. Zbog tega se je oborožila policija z več oklopnimi avtomobili, s katerimi kroži po mestu in zabranjuje zbiranje ljudi. Zaradi šestih spopadov je že mnogo mrtvih, okrog 100 ranjenih, 70 zaprtih. Vendar nemiri še niso potihli, saj ni čuda: mesto šteje nad 100.000 brezposelnih... Naša radio-slika nam kaže oklopni voz in policiste na neki cesti Belfasta. Ceste so popolnoma prazne, saj ne sme med 11 uro zvečer in peto uro jutraj nihče zapustiti hiše

Vso Nemčijo vodil za nos

Pred tedni se je vrnil v Nemčijo neki Oskar Daubmann, ki je kot francoski tujski legionar baje strašne muke pretrpel v 14 letnem vojnem ujetništvu v Saverni Afriki. Pravil je, da je ušel in da se ga je usmilila neka ladja, ki ga je prinesla na evropska tla. Doma ga je narod sprejel z neizmernim navdušenjem. Tu se je širokoustil, koliko je pretrpel v teh 14 letih v tujski legiji, dolžil je francoske oblasti strašnih nasilij, hujškal nemški narod k sovraštvu do Francozov. Ljudstvo ga je vozilo iz vasi v vasi, iz mesta v mesto, povsod so ga poslušali kot čudežno bitje in vihteli pesti proti zapadu! Kinematografi so ga kazali in hujšali, revije, časopisi — vse je pisalo in namigavalo proti Francozom. Najbolj čudno pa je to, da se je nad njim zmotilo materino oko, ki ga je sprejelo za izgubljenega sina Oskarja. Materino srce se je zmotilo, vsa Nemčija se je zmotila. Neki bivši legionar, ki je Daubmanna poznal, ga je razkrinkal, slepar je priznal svoje dejanje. Tako se je poigral brezvestni človek z materinim srcem, s policijo, diplomati, vsem nemškim narodom. Poslednjim je to pač prav prišlo za upravičeno sovraštvo do Francozov...

Čevlji iz človeških las

Komisariat za narodno gospodarstvo v Sovjetski Rusiji je podvzel poskuse, kako bi se nosili klobučevinasti čevlji iz človeških las, ki jih prodajajo v ta namen brivci. Poskusj so se obnesli, zato je komisariat sklenil, da bodo začele tovarne izdelovati take čevlje na veliko. Material klobučevinastih čevljev, ki so delani po tej metodi, vsebujejo 40 odstotkov človeških las.

Strašno maščevanje os

V bližini Bologne so našli pred dnevi izginulega dninarja, ki je ležal na kupu listja in vej mrtev. Strašno oteklo telo in roj razdraženih os sta pojasnila vzrok smrti. Mož se je zarana jutraj odpravil na njivo, ki jo je hotel prekopati, pa je med grudami zadel ob osino gnezdo. Cel roj je planil nanj. Najprej se je skušal braniti, nato pa se je spustil v beg. Seveda so se pognale ose za njim in mu zadale toliko pikov, da je moč zgubil zavest. Padel je na kup listja; ose pa so ga že toliko časa obdelovale, dokler ni vsled zastrupljenja od mravljinčne kisline umrl.

Prvi „Neznani vojak“

Ni se začelo šele s svetovno vojno čiščenje padlih vojakov s skupnim spomenikom, kakor se vobče misli. Prvi tak spomenik je bil postavljen v Moedlingu na nekem brdu pod imenom »huzarska kapelica«. To je postavil leta 1813 knez Ivan Lichtenstein. Tu počivajo ostanki petih avstrijskih vojakov, ki so padli v bitki pri Aspernu. Knez je bil namreč takrat v smrtni nevarnosti, pa so ga rešili neki huzarji s tem, da so ga zavarovali z lastnimi telesi. Ker jih pa knez po bitki ni mogel najti, jim je postavil to kapelico, v katero je dal pokopati kosti peterih neznanih vojakov. Ta kapelica je torej prvi in edini grob neznanega junaka vse do svetovne vojne.

Gost: »Lep dečko. Oči ima čisto mamine.«
Sestra: »A nos očetov.«
Dečko: »A hlače bratove...«

»Prečudno to, da zmerom govorite o obeh srečnih soprogih gospe Kranzes! Saj je vendar samo prvi njen mož umrl, od drugega se je pa ločila!«

»Mar mislite, da ta ni srečen?«

»Kdo tam?«
»Že dvakrat sem odgovoril! Ne poznaš narobde?«
»Razumem! Toda jaz moram trikrat zaklicati!«
»Kdo tam? — in potem streljati!«

Planšar se vrača s planine

Prvi planšar se vrača z bavorskih planin v dolino, da si poišče zatočišča preko zime. Sneg je namreč pokril bogate pašnike in živina se je morala umakniti v dolinske hleve. S čašo pive proslavlja planšar svoj izredni dogodek — ko gre med ljudi